

Európska
komisia

PANORAMA

Zaostrené na európsku regionálnu a mestskú politiku

ZIMA 2019/č. 71

Rast a udržateľnosť ako priority portugalskej agendy

RODINA INTERREG
SA ROZRASTÁ
O CEZHRANIČNÚ
SPOLUPRÁCU

OBČANIA SA
ZAPOJILIDO
DEBATY POČA-
SEURÓPSKEHO
TÝŽDŇAREGIÓNOV
A MIEST

Regionálna
a mestská
politika

PANORAMA

OBSAH

EDITORIÁL: Elisa Ferreira, Európska komisárka pre súdržnosť a reformy.....	3
STRATEGICKÁ SPRÁVA: EŠIF podporujú sociálno-hospodárske zblížovanie, odolnosť a územnú súdržnosť.....	4
ENI CBC: Programy cezhraničnej spolupráce v rámci nástroja európskeho susedstva spájajú sily.....	6
FI CAMPUS 2019: Predstavenie projektov financovaných pomocou finančných nástrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov.....	12
PORTUGALSKO: Prehľad súčasných a budúcich politických priorít krajiny vrátane udržateľnosti a zmeny klímy a programov a projektov na ich podporu.....	16
VAŠIMI SLOVAMI: Využívanie verejno-súkromných spoločných investičných fondov na posilnenie európskych hospodárstiev; Plán obehového hospodárstva pre Lisabon a údolie Tagus v Portugalsku.....	26
EURÓPSKY TÝŽDEŇ REGIÓNOV A MIEST: Pohľad na ročník 2019, ktorý sa môže pochváliť rekordnou účasťou na seminároch, diskusiách, výstavách a odovzdávaní cien RegioStars.....	28
NOVINKY V KRÁTKOSTI	33
YOUTH4REGIONS: Diskusia o finančných prostriedkoch EÚ so španielskymi občanmi v Córdobe a vyplňanie digitálnej medzery v španielskom meste Ávila.....	34
INFORMAČNÉ MIESTO: Vnútroštátne preskúmanie indexu regionálnej konkurencieschopnosti dosvedčuje veľké rozdiely v celej EÚ.....	38
MAPY: Hodnotenie dostupnosti Európy cez hlavné cestné siete.....	40
MLADÍ DOBROVOLNÍCI INTERREG: Dobrý pokrok vo výstavbe železničnej trate okolo vrchu Etna na Sicílii.....	42
PROJEKTY: Profily úspešných projektov z Česka, Španielska, Maďarska, Francúzska a Belgicka.....	43

9

13

23

29

36

42

EDITORIÁL

Žiadny región ani človek nezostane pozadu

Feliz Ano Novo e uma calorosa saudação aos leitores da revista Panorama! Je mi veľkým potešením, že sa vám môžem prihovoriť vo svojom rodnom jazyku a zaželať vám šťastný nový rok 2020.

S Európou a regionálnou politikou ma spája puto, ktoré je hlboko zakorenené v mojom osobnom príbehu. Vyrastala som za diktátorského režimu a Európa pre mňa bola (a aj naďalej je) symbolom nádeje, demokracie a slobody. Počas vysokoškolského štúdia som sa venovala regionálnej politike a európskej integrácii. Ako mladá ekonómka som vyše desať rokov riešila otázky regionálneho rozvoja.

Neskôr som sa ako ministerka plánovania zapájala do rokovaní o finančnom rámci na roky 2000 – 2006. Z titulu poslankyne Európskeho parlamentu a neskôr predstaviteľky centrálnej banky som riešila kľúčové hospodárske spisy zamerané na prehĺbenie hospodárskej a menovej únie.

Vďaka týmto rozmanitým skúsenostiam som si uvedomila, nakoľko sú tieto rôzne oblasti politiky prepojené, a aké dôležité je uchovať súdržnosť medzi hlavnými zásadami v jadre európskeho projektu.

V súčasnosti to platí viac než kedykoľvek predtým. Globalizácia, digitálna revolúcia a zmeny klímy sú výzvy, ktorým musí Európa čeliť spoločne. Predstavujú príležitosti na obnovenie

nášho hospodárskeho modelu a vybudovanie spravodlivejších a prosperujúcejších spoločností. Tieto zmeny však spôsobujú obavy a úzkosť v mnohých našich regiónoch.

Mojou úlohou je spoločne s vami všetkými zabezpečiť, aby sme využili tieto príležitosti, vykonali potrebné reformy v záujme ekologickejšieho, prepojeného a digitálneho hospodárstva, a takisto je veľmi dôležité, aby sme poskytli primeranú podporu tým, ktorých tento prechod najviac zasiahne.

Našou prioritou musí byť aj naďalej komunikácia. Hoci táto politika urobila veľmi veľa pre mnoho občanov, ešte stále sa jej nedostáva príslušného uznania. Chcem navštíviť regióny, pochopiť miestne obavy a očakávania, podporovať rýchlejšie a lepšie vykonávanie projektov a utvrdiť komunity v tom, že sú dôležité.

Výzvy súčasnosti nás nabádajú, aby sme odvážne presadzovali súdržnosť, odhodlane pristupovali k potrebným reformám a aby sme nedovolili zaostať žiadnemu človeku ani regiónu. Chopme sa spoločne tejto úlohy! ■

Elisa Ferreira

Európska komisárka pre súdržnosť a reformy

Strategická správa: Prostredníctvom EŠIF sa investuje do inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu vo všetkých regiónoch EÚ

Členské štáty v najnovších správach o pokroku uznávajú, že európske štrukturálne a investičné fondy zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri riešení environmentálnych, hospodárskych a sociálnych zmien a pri zavádzaní nutných reforiem pre udržateľnú budúcnosť.

Európske štrukturálne a investičné fondy pozostávajú z Kohézneho fondu, Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR), Európskeho sociálneho fondu (ESF), Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka (EPFRV) a Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF). Ich hlavným cieľom je podporovať sociálno-hospodárske zblížovanie, odolnosť a územnú súdržnosť.

V roku 2018 bol pre EŠIF vyčlenený rozpočet v približnej výške 460 miliárd EUR, ktorý po pripočítaní vnútroštátneho spolufinancovania predstavoval viac ako 643 miliárd EUR. EŠIF týmito prostriedkami zabezpečili kritické množstvo investícií v prioritných oblastiach EÚ prostredníctvom spoločného riadenia

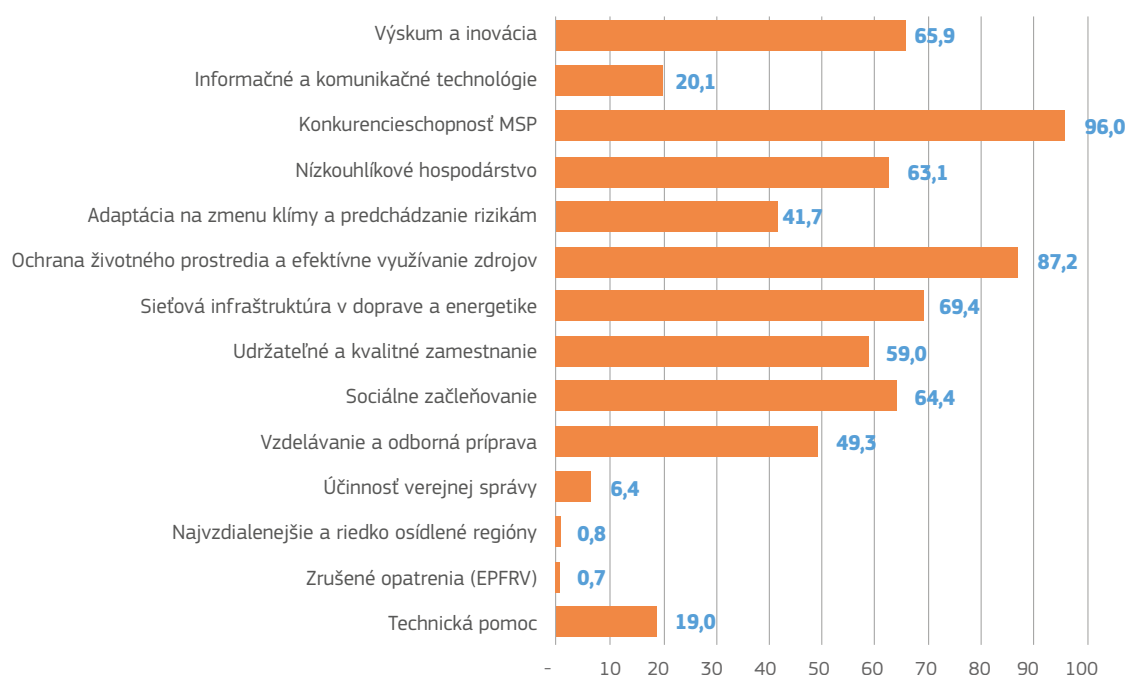
Komisie a členských štátov. Podporovaním vytvárania pracovných miest, rastu a investícií, posilňovaním jednotného trhu, energetickej únie a správy hospodárskych záležitostí tieto investície reagujú na potreby reálnej ekonomiky.

Komisia 17. decembra vydala „Strategickú správu za rok 2019 o vykonávaní EŠIF“, ktorá poskytuje podrobné a aktualizované informácie o vykonávaní programov EŠIF na obdobie rokov 2014 – 2020 do konca roka 2018, pričom vychádza zo správ o pokroku členských štátov. K danému dátumu bolo zaviazaných 72% prostriedkov EŠIF.

Táto správa a platforma otvorených údajov EŠIF (<https://cohesiondata.ec.europa.eu>) poskytujú komplexný prehľad o pokroku vo všetkých tematických oblastiach. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://europa.eu/!uD83tU>

Čoraz väčší vplyv už podporených projektov v kľúčových oblastiach politiky

- > podporených je viac ako 1,6 milióna podnikov vrátane fariem;
- > podporené firmy vytvárajú vyše 300 000 nových pracovných miest;
- > 26 miliónom osôb sa poskytuje pomoc v súvislosti s odbornou prípravou, vzdelávaním alebo hľadaním zamestnania;
- > 8,3 milióna domácností bude mať prístup k lepšiemu širokopásmovému pripojeniu;
- > stavia sa alebo obnovuje viac než 3 900 km železničných tratí;
- > 60 miliónov osôb má prospech z aktuálnych projektov v sektore zdravotníctva.

Vďaka súčasnému zameraniu politiky a jej pružnému rámcu môžu EŠIF výrazným dielom prispievať k riešeniu nových a vznikajúcich výziev. Vo väčšine oblastí financovania sa už podporujú ciele udržateľného rozvoja OSN, opatrenia adaptácie na zmenu klímy a zníženie rizika a toto zameranie môže byť podľa potreby posilnené aj prostredníctvom programov EŠIF.

Priority a úspechy

Od začiatku programového obdobia 2014 – 2020 sú európske štrukturálne a investičné fondy orientované na dosahovanie sociálno-hospodárskeho zblížovania, odolnosti a územnej súdržnosti, pričom pomáhajú riešiť súčasné aj novo vznikajúce výzvy a vytvárajú základy udržateľnej budúcnosti EÚ.

Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR): Projekty podporené z EFRR prispievajú k ďalšiemu posilneniu oblastí, ako sú výskum a inovácia, informačné a komunikačné technológie a konkurencieschopnosť MSP. Vďaka tomuto úsiliu sa vytvára

300 000 pracovných miest, podporuje sa 20 000 výskumníkov a viac ako 8 miliónom domácností sa ponúkne rozsiahlejší širokopásmový prístup.

Kohézny fond: Projekty Kohézneho fondu pomáhajú členským štátom s najväčšími rozvojovými potrebami v oblasti životného prostredia a dopravy, aby vyhoveli normám EÚ. Napríklad sa plánuje obnova viac ako 1 300 km železničných tratí a 275 km nových alebo zlepšených tratí metra a električkových tratí. Lepšie čistenie odpadových vôd bude zabezpečené pre ekvivalent 12,5 milióna ľudí.

Európsky sociálny fond (ESF): ESF dlhodobo zohráva významnú úlohu pri podpore zamestnanosti, vzdelávania a odbornej prípravy a pri ďalšom znižovaní chudoby a nerovnosti. Tieto vplyvy pocíti 23 miliónov osôb, ktorým sa poskytne pomoc pri zlepšovaní pracovných príležitostí; 3,4 milióna osôb, ktoré získajú kvalifikáciu; a 2,7 milióna mladých ľudí podporených z iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí.

Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV): EPFRV je katalyzátorom presadzovania udržateľného a inováčného poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a oživovania vidieckych oblastí. Napríklad ekvivalent 75% celkovej plochy biologického poľnohospodárstva EÚ je podporený cez projekty premeny alebo údržby a 130 000 fariem získalo pomoc na nadobudnutie väčšej konkurencieschopnosti.

Európsky námorný a rybársky fond (ENRF): Projektmi ENRF sa zabezpečuje strategická páka na podporu rybárov pri prechode na udržateľný rybolov. Presadzuje sa v nich udržateľná akvakultúra a pobrežným oblastiam sa pomáha pri dosahovaní prosperity. Doteraz bolo v celej EÚ financovaných takmer 34 000 projektov.

Susedia čelia globálnym výzvam spoločnými silami

Komunitu ENI CBC tvoria státisíce ľudí, ktorí pracujú na vonkajších hraniciach EÚ, pričom ide o Európanov aj občanov neeurópskych krajín, ktorí sa spoločne usilujú o podporu činností, stimuláciu hospodárskeho rastu a prenos poznatkov.

Zámerom generálnych riaditeľstiev (GR) NEAR aj REGIO je ďalšie zintenzívnenie spolupráce v oblasti vonkajších hraníc EÚ, ktorá bola vytvorená v rámci susedskej politiky a politiky súdržnosti. V teréne toto úsilie ešte stále spočíva v budovaní dôvery a vzťahov medzi osobami, ktoré žijú na vonkajších hraniciach Európskej únie, a v zlepšovaní bežného života osôb žijúcich na obidvoch stranách hranice prostredníctvom spolupráce. Rovnako spočíva vo výstavbe ciest v záujme prepájania trhov a zveľadovania cestovného ruchu, v recyklácii odpadu na výrobu hnojív a v ochrane ohrozených druhov, aby sa zvrátil pokles biodiverzity.

Od 1. januára 2020 sa programy cezhraničnej spolupráce v rámci nástroja európskeho susedstva (ENI) priradili GR REGIO a začlenili sa do rodiny Interreg v snahe o zlepšenie koordinácie a umožnenie súčinnosti s ďalšími nástrojmi územnej spolupráce.

Tieto programy pokrývajú 31 rôznych krajín, ktoré sa vyznačujú širokým spektrom jazykov, kultúr aj životných štýlov. Všetky sa však zameriavajú na prospech miestnych komunít na obidvoch stranách hranice EÚ, riešia spoločné prekážky a hľadajú spoločné riešenia. V náročných časoch sú tieto programy živým dôkazom skutočného významu spolupráce: neustály cezhraničný kontakt, zdieľanie a výmena.

Prekračovanie hraníc

Nikdy predtým sme neboli postavení pred také veľké globálne výzvy, ako sú znečisťovanie, zmena klímy či sociálne napätie. Pokiaľ sa niečo udeje v pohraničnej oblasti susednej krajiny, dotýka sa to aj Európy, a platí to aj opačne. Reakcie na krízové situácie sa nemôžu vyvíjať izolovane, pretože globálne problémy pri prekračovaní hraníc nežiadajú o vydanie víz.

Programy cezhraničnej spolupráce (CBC) na vonkajších hraniciach EÚ poskytujú tisíckam organizácií príležitosť na spoluprácu, výmenu skúseností a odborných poznatkov pri ich bežnom fungovaní a do regiónov prinášajú citeľné výsledky. ENI CBC má 15 programov, ktoré zahŕňajú spoluprácu medzi Fínskom a Ruskom na severe, medzi Maďarskom a Ukrajinou na východe či medzi Talianskom, severnou Afrikou a Blízkym východom na juhu. Vzťahujú sa na tisíce kilometrov pevninských a morských hraníc, tiahnu sa cez tri morské oblasti a pretínajú jedno more. V programovom období rokov 2014 – 2020 sa v rámci nich celkovo investuje 1 miliarda EUR. Doteraz bolo predložených vyše 4 200 žiadostí a takmer 600 projektov získalo financie. V teréne sa nachádza vyše 2 000 prijímateľov, mimovládnych organizácií, univerzít, samospráv a súkromných spoločností. Je to malý rušný svet so zastúpením verejného aj súkromného sektora, v ktorom si komunity budujú vzájomnú dôveru.

Prijatie spoločných pravidiel

„Keď sme pred mnohými rokmi začínali, projekty sa oveľa viac podobali. Ľudia z jednej oblasti zvykli robiť presne to isté ako ľudia na druhej strane,“ hovorí Mathieu Bousquet, vedúci oddelenia C1 – Gruzínsko, Moldavsko, cezhraničné susedstvo na GR NEAR. „V súčasnosti však prijímatelia čoraz častejšie spolupracujú na dosahovaní jedného spoločného cieľa.“

Spolupráca na vonkajších hraniciach EÚ sa začala formovať v roku 2006. Počas prvého programového obdobia (2007 – 2013) sa vyskytlo množstvo výziev, keď sa nástroj rozšíril tak, aby zahŕňal celé susedstvo a vôbec po prvýkrát sa uplatnil súbor spoločných pravidiel.

„Všetci sa museli odkloniť od toho, čo už poznali, od osobitných postupov financovania, ktoré im boli známe: členské štáty od predpisov politiky súdržnosti a partnerské krajiny od režimu rozvojovej pomoci a technickej pomoci,“ vysvetľuje Carlos Bolaños, vedúci tímu TESIM (technická podpora pri vykonávaní a riadení programov ENI ECB). „Dnes môžeme povedať, že sa nastolilo skutočné partnerstvo so spoločným riadením programov. Tento ‚pocit vlastníctva‘ v oblasti spolupráce je naozaj jedinečný a predstavuje skutočný prínos iniciatívy ENI CBC.“

Programy ENI CBC riadne fungujú aj počas finančných kríz v Európe a regionálnych otrasov. Prvý programový cyklus sa vykonával v čase hlbokoj hospodárskej krízy v Európe aj u jej susedov, a zároveň si svoju daň vyberali konflikty v Sýrii aj napäté vzťahy na Kryme. Zainteresované strany však preukázali silnú oddanosť a spolupráca tak nielen pokračovala, ale dokonca sa ju podarilo rozšíriť na druhé obdobie rokov 2014 – 2020. Teraz sa blížíme k tretej fáze a už sa začali práce na programovom období 2021 – 2027. Napriek zavedeniu nových pravidiel je komunita pripravená opäť zintenzívniť svoju činnosť.

„Keď sme začínali, nedokázali sme si predstaviť, že by partnerstvo mohlo byť také rovnocenné, ani že by príjemca z partnerskej krajiny mohol viesť nejaký projekt,“ priznáva Bolaños. „Dôvodom ani tak nebolo, že by na to nemali kapacity, skôr skutočnosť, že európske predpisy týkajúce sa riadenia verejných financií sú pomerne zložité a človek sa s nimi musí zoznámiť. V tomto smere sme dosiahli výrazný pokrok.“

Ruská federácia nie je len krajinou s najväčším počtom prijímateľov (doteraz ich je 390), ale organizácie či inštitúcie z partnerských krajín aktuálne spravujú 30 % projektov.

Nové spôsoby spolupráce

Aké veľké sú teda tieto projekty? Ich finančný rozmer začína pri 50 000 EUR a končí pri 3 miliónoch EUR. Často ide o pilotné iniciatívy, ktorými sa razí cesta k novému modelu spolupráce

vo viacerých sektoroch, od ochrany životného prostredia po prenos technológií v prospech MSP, od obnovy kultúrneho dedičstva cez rozvoj infraštruktúry až po otvorenie trhu či presadzovanie udržateľného cestovného ruchu.

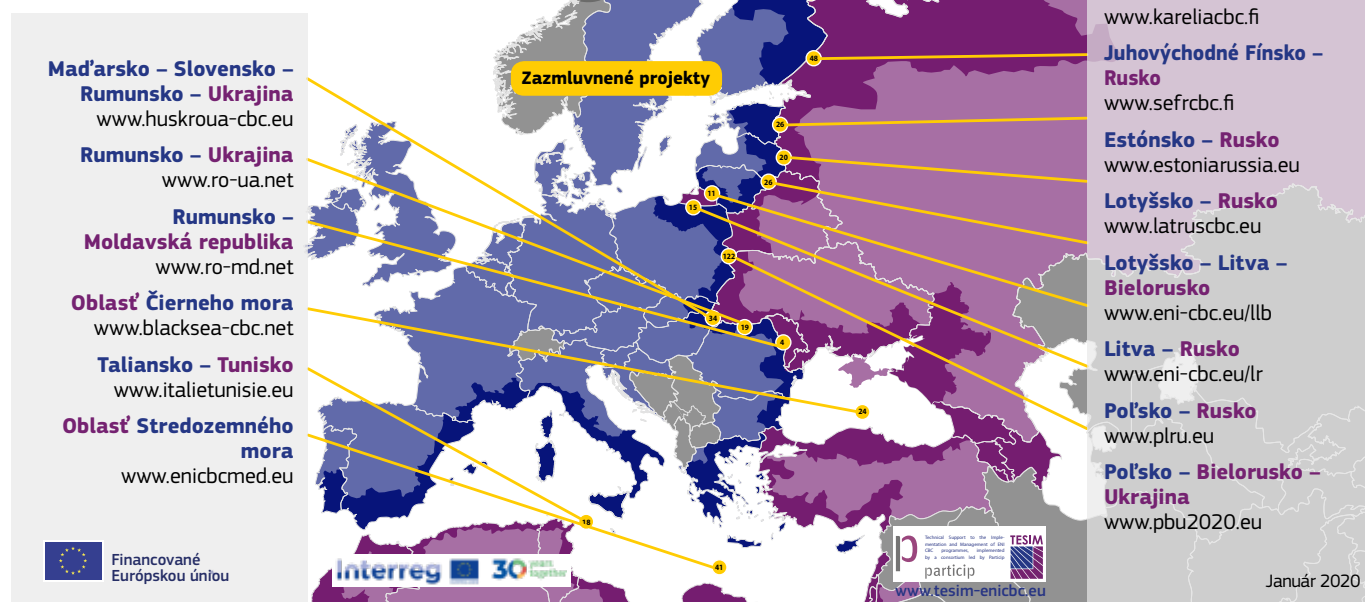
„Vrelo vítame skutočnosť, že programy ENI CBC budú od začiatku budúceho roka spadať aj pod GR REGIO. Tešíme sa na spoluprácu s krajinami európskeho susedstva, aby sme zachovali silné vlastníctvo počas prípravy novej generácie programov. Chceme zúročiť navrhované zjednodušenia na obdobie po roku 2020 a rozvíjať silnejšie prepojenia medzi programami rodiny Interreg,“ tvrdí Jean-Pierre Halkin, vedúci oddelenia pre makroregióny, nadnárodnú/medziregionálnu spoluprácu, IPA a rozširovanie na GR REGIO. „Rok 2020 nám ako zjednotenej rodine zároveň poskytne príležitosť na oslavu 30. výročia vzniku Interreg. Rok 2020 bude určite rokom spolupráce.“

V predchádzajúcej generácii programov nástroja európskeho susedstva a partnerstva (ENPI) už boli rozvinuté poznatky aj nástroje. Aktuálne programy ENI CBC nadväzujú na predchádzajúce snahy a výrazne tak prispievajú k ďalšiemu upevňovaniu bohatých medziľudských vzťahov, k búraniu stereotypov a prekonávaniu historických predsudkov – pretože na susedoch záleží! Pretože na spolupráci záleží!

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://tesim-enicbc.eu/>

Programy ENI CBC

Rozvoj citu pre históriu

Chceli by ste „pocítiť“ umenie, históriu a prírodu pomocou moderných technológií v kombinácii s tradičnými historickými metódami obnovy? Ak áno, pripravte sa na prekvapenie v novej sále Fortepiano na Novom zámku Alūksne v Lotyšsku, zakúste históriu v Pavlovskom parku v Rusku alebo sa vydajte na nočnú výpravu za netopiermi do lotyšského kaštieľa Litene.

Partneri z Lotyšska a Ruska vytvorili novú „Prehliadku zmyslov“ v projekte „630 verstov plných pocitov“, ktorý je financovaný z programu ENI CBC Lotyšsko – Rusko. Cieľom projektu je vytvoriť prispôsobený turistický zážitok cez spoznávanie nádhernej krajiny, kaštieľskych parkov a zámkov v cezhraničnej oblasti medzi Lotyšskom a Ruskom. Turistické miesta zahŕňajú skanzen v Izborsku, kaštiele Krāslava a Lūznava, kaštieľský park Preiļi a kaštiele Arendole, Varaklani a Litene. Nová turistická trasa povedie z miest Krāslava do Alūksne v Lotyšsku a potom bude pokračovať do mestskej časti Pavlovsk v Petrohrade v Rusku.

Na základe úspešnej spolupráce v predchádzajúcom programovom období budú partneri aj naďalej spoločne propagovať túto trasu. Zamerajú sa na posilňovanie odborných zručností pracovníkov cestovného ruchu prostredníctvom organizovania seminárov, výstav, konferencií a festivalov.

Vďaka spolufinancovaniu programu vo výške 720 000 EUR sa posilní historická a kultúrna spôsobilosť danej cezhraničnej oblasti, čo prispeje k sociálno-hospodárskemu rozvoju lotyšských regiónov Vidzeme a Latgale a ruských regiónov Pskov a Petrohrad.

<http://latruscbc.eu/projects/630-versts-full-of-feelings/>

INOVÁCIA A HOSPODÁRSKY ROZVOJ OBLASŤ STREDOZEMNÉHO MORA

Výroba kozmetiky z vedľajších produktov vína

Čo možno robiť s odpadom z hrozna? V projekte financovanom EÚ sa skúma, či je možné premeniť ho na zdroj alebo využiť v kozmetike alebo zdravotných výrobkoch.

Tradičná úroda hrozna v oblasti Stredozemného mora má veľký inovačný potenciál, ktorý ešte nebol efektívne využitý. Vo všeobecnosti sa pracovníci sektoru pestovania viniča zameriavajú skôr na zlepšovanie kvality hrozna a vína ako na úvahy o tom, ako čo najlepšie zhodnotiť odpad z hrozna. Keďže už poznáme vlastnosti vedľajších produktov vína, v projekte BESTMEDGRAPE sa skúmajú vzorce antioxidantov, protizápalových zložiek a látok pôsobiacich proti neurodegeneratívnym vplyvom. Tento projekt vykonávajú Taliansko, Tunisko, Francúzsko, Libanon a Jordánsko v rámci programu ENI CBC Oblasť Stredozemného mora a riadi ho autonómny región Sardínia v Taliansku.

Hlavnou myšlienkou je skúmať vedľajšie produkty vína ako zdrojov bioaktívnych zložiek, ktoré možno premeniť na inovačné komerčné farmaceutické výrobky. V projekte sa tak nezhodnotí len vynikajúca stredozemná plodina, akou je vinič, ale zároveň sa rozšíri hodnotový reťazec viniča prostredníctvom vývoja výrobkov využívajúcich nanotechnológie. Výsledkom bude posilnenie miestneho hospodárstva, viac možností zamestnania, a takisto aj zníženie znečistenia životného prostredia, ku ktorému bežne dochádza v dôsledku hromadného odpadu pri výrobe vína. ➤

<http://www.enicbcmed.eu/projects/bestmedgrape>

Rieky bez odpadu v záujme čistejšieho Čierneho mora

Znižovať, opakovane používať, recyklovať – mohli by sme týmito tromi zásadami uplatnenými na tuhý odpad zachrániť Čierne more? V tejto oblasti sa nachádza najznečistenejšie more v Európe v dôsledku plávajúceho odpadu. Takmer celý odpad pozostáva z tašiek a fliaš, ktoré do mora privádzajú jeho hlavné prítoky, keďže gruzínska rieka Rioni a moldavská rieka Prut sú najväčšími znečisťovateľmi Čierneho mora z vnútrozemských oblastí. Keď sa zdvihne hladina vody, rieky zmývajú všetky odpadky v okolí svojich brehov, ktoré sa často využívajú ako nelegálne smetiská, a prenášajú ich do mora.

Významnou súčasťou znižovania kontaminácie je teda odstránenie plastu z riečnych brehov a jeho spracovanie prostredníctvom recyklácie. Gruzínsko, Moldavsko a Rumunsko preto spojili sily v projekte „Rieky bez odpadu v záujme čistejšieho Čierneho mora“ s cieľom zaviesť osvedčené postupy nakladania s odpadom v komunitách, ktoré žijú pozdĺž riek v oblasti

Čierneho mora. V rámci programu ENI CBC Oblasť Čierneho mora na roky 2014 – 2020 sa využije 1 milión EUR na realizáciu mestského kompostovania zeleného odpadu v Kutaisi (Gruzínsko), zavedenie mestského systému na spracovanie WEEE (odpad z elektrických a elektronických zariadení) v Ungheni a na separáciu zdrojov plastového odpadu v Poti (Gruzínsko).

Najnovší projekt stavia na výsledkoch predchádzajúceho projektu a zvyšuje sa v ňom povedomie o moderných prístupoch nakladania s odpadom v miestnych komunitách vrátane vzdelávacích programov, čistiacich podujatí a školení.

<https://wmp.ge/wmp2/>

CEZHRANIČNÁ INFRAŠTRUKTÚRA JUHOVÝCHODNÉ FÍNSKO A RUSKO

Lepšie námorné spojenia pre ľudí a tovar

HaminaKotka je síce najväčší nákladný prístav vo Fínsku a kľúčový bod transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) v Baltskom mori, no nemá dostatočné vybavenie na intenzívnu osobnú dopravu. Na druhom brehu, ktorý je vzdialený len 250 km, sa nachádza ruský prístav Petrohrad, ktorý má opačný problém, a to nedostatočné špecializované vybavenie na prijímanie intenzívneho prúdu nákladných vozidiel a tovaru. Napriek krátkej vzdialenosti neexistuje medzi týmito dvomi prístavmi pravidelné medzinárodné trajektové spojenie. Vznikla tak prekážka brániaca efektívnej mobilite osôb a tovaru, ktorá negatívne ovplyvňuje hospodárstvo na oboch stranách hranice.

V aktuálnom období rokov 2014 – 2020 EÚ spolu s Ruskom a Fínskom investujú viac ako 4,5 milióna EUR prostredníctvom programu ENI SBS Juhovýchodné Fínsko – Rusko do dvoch veľkých infraštruktúrnych projektov („KOTKA PAX“ a „Multipass Port“) s cieľom zlepšiť hraničné priechody v morských prístavoch a zvýšiť toky nákladnej a osobnej dopravy medzi Ruskom a Fínskom.

Hlavnou myšlienkou je pracovať na oboch stranách Baltského mora – zriadiť nový terminál a hraničný priechod so zabezpečenou a časovo úspornou colnou kontrolou a operáciami pohraničnej kontroly na fínskej strane a nainštalovať nové vybavenie a zariadenia na kontrolu nákladu na ruskej strane. Vďaka tomuto úsiliu sa posilnia kapacity oboch morských prístavov a pritiaľnu sa nové nákladné spoločnosti, takže sa zvýšia turistické toky a prispeje sa k lepšej logistike a mobilite v oblasti Baltského mora. ■

<https://www.haminakotka.com>

<https://portspb.ru/en>

FI Campus 2019: výhľad do roku 2021 a ďalej

Hlavné výročné podujatie platformy *fi-compass* FI Campus 2019 sa uskutočnilo 4. a 5. decembra 2019 v Bruseli (Belgicko).

fi-compass je horizontálna platforma, ktorá poskytuje poradencké služby o finančných nástrojoch v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) a zabezpečuje ju Európska komisia v partnerstve s Európskou investičnou bankou EIB. Výročné podujatie FI Campus sa konalo už tretí rok za sebou a prilákalo viac ako 400 odborníkov z riadiacich orgánov EŠIF, finančných sprostredkovateľov a ďalšie zainteresované strany, ktoré sa venujú finančným nástrojom EŠIF.

Medzi finančné nástroje EŠIF patria napríklad úvery, záruky, kapitálové investície a kvázi kapitálové investície. Podľa návrhu nového nariadenia o spoločných ustanoveniach (NSU) zostanú aj v programovom období 2021 – 2027 dôležitým realizačným mechanizmom pre prostriedky EŠIF. Podujatie FI Campus 2019 malo tento rok slogan „Výhľad do roku 2021 a ďalej“ a účastníkom ponúklo rozmanitý program:

- › komplexné a interaktívne prednášky o návrhu nového NSU a o programe InvestEU;
- › semináre na horizontálne témy súvisiace s finančnými nástrojmi EŠIF, napr. štátna pomoc či audit a kontrola;

- › prednášky s prípadovými štúdiami o finančných nástrojoch v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) a Kohézneho fondu (KF) v rôznych sektoroch vrátane mestského rozvoja, konkurencieschopnosti MSP či výskumu, vývoja a inovácie (VVI);
- › paralelné prednášky o finančných nástrojoch v rámci Európskeho sociálneho fondu (ESF), Európskeho poľnohospodárskeho fondu rozvoja vidieka (EPFRV) a Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ENRF).

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Ak máte doplňujúce otázky k prezentáciám Európskej komisie na podujatí FI Campus 2019, napíšte na túto adresu:

REGIO-B3-FINANCIAL-INSTRUMENTS@ec.europa.eu

Prezentácie z podujatia sú dostupné na stránke podujatia FI Campus 2019:

<https://bit.ly/2Na2V8E>

FI CAMPUS 2019: PREHLIADKA POZITÍVNEHO VPLYVU FINANČNÝCH NÁSTROJOV EŠIF

V kampani platformy **fi-compass Prehliadka 2019** sa propagujú príbehy z celej EÚ týkajúce sa finančných nástrojov EŠIF a podporených projektov Kampaň sa začala začiatkom leta 2019 a jej hlavným cieľom je preukázať pozitívny vplyv finančných nástrojov EŠIF v teréne. Na podujatí FI Campus 2019 bolo vystavených desať najlepších príbehov predložených do prehliadky. Účastníci FI Campus mohli počas podujatia hlasovať za svoje obľúbené príbehy, ktoré súťažili o ocenenie platformy **fi-compass Prehliadka 2019**.

Účastníci podujatia FI Campus 2019 si pozerajú výstavu kampane platformy fi-compass Prehliadka 2019

Tri víťazné príbehy na podujatí FI Campus 2019

Slovenské firmy zúročujú investície

Štyri priekopnícke spoločnosti zo Slovenska využili kapitálové investície spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) pri rozširovaní svojich služieb a vývoji nových produktov.

- Boataround je webová lokalita na prenájom lodí a jacht. Zamestnáva vyše 30 osôb a ponúka 24-hodinovú zákaznícku službu, pričom investície využila na odborné školenia, marketing a produktový vývoj.
- Spoločnosť GA Drilling vyvinula novú plazmovú technológiu, pomocou ktorej je hĺbkové vrtanie a frézovanie jednoduchšie, rýchlejšie a lacnejšie.
- KOOR je spoločnosť poskytujúca energetické služby, ktorá zlepšuje energetickú hospodárnosť budov pomocou metód, ktoré sú priaznivé voči životnému prostrediu.
- GreenWay prevádzkuje vyše 250 elektrických nabíjaciach staníc na Slovensku a v Poľsku. Pomocou investícií a úveru Európskej investičnej banky (EIB) plánuje nainštalovať ďalších 800 staníc.

➤ <https://bit.ly/2uxenF2>

Do bulharského hlavného mesta prichádza zábava a hry

Prostredníctvom troch prepojených projektov mestského rozvoja sa obnovilo 10 hektárov pôdy v hlavnom meste Bulharska Sofia. Miestni obyvatelia a turisti sa hŕne hrnú do nového športového a zábavného strediska, ktoré je skvelý príklad integrovaného prístupu s využitím fondu na rozvoja miest.

Športový komplex a okolitý Park Vazrazhdane získali úvery JESSICA (Spoločná európska podpora pre udržateľné investície v mestských oblastiach). Vybudovali sa ihriská na basketbal, futbal a volejbal. Finančnými nástrojmi EŠIF sa tiež financovalo rozšírenie parku vrátane výstavby piatich vonkajších bazénov a jedného krytého bazénu. V bazénoch sa využíva prírodná termálna minerálna voda a sú dostupné pre osoby so zdravotným postihnutím.

➤ <https://bit.ly/37Mgpzo>

Zrekonštruovaný bitúnok v okrese Štetín je priekopníkom obnovy

V Poľsku bol bitúnok z 19. storočia pretvorený na podnikateľský a kultúrny uzol pre mesto Štetín a dostal názov „Starý bitúnok“. Obnovili sa pôvodné prvky budovy, a súčasne sa pomocou úveru EIB zmodernizovalo vybavenie. Projekt pomohol podnikateľom ďalšiu obnovu v okolí.

Budova stojí na priemyselnom pozemku, ktorý celé roky chátral, a teraz zastrešuje reštauráciu, knižkupectvo a firmy vrátane sídla medzinárodnej logistickej spoločnosti. Súčasťou moderného kultúrneho vybavenia je detský kútik, galéria a plne vybavené konferenčné miestnosti, ktoré si možno prenajať.

➤ <https://bit.ly/2FwuFQy>

Jonathan Denness, vedúci oddelenia pre finančné nástroje a vzťahy s medzinárodnými finančnými inštitúciami, Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku, Európska komisia

Aký ste mali dojem z podujatia FI Campus 2019?

Vysoký počet účastníkov na FI Campus 2019 opäť dosvedčil, aký veľký záujem je o finančné nástroje EŠIF, a ako veľmi sa zainteresované strany chcú dozvedieť viac o tejto téme. Potvrdilo sa, že FI Campus jednoznačne patrí medzi najvýznamnejšie podujatia roka a že medzi Európskou komisiou a Európskou investičnou bankou je veľmi silné partnerstvo v súvislosti s fungovaním platformy *fi-compass*. Platforma *fi-compass* pomáha riadiacim orgánom a národným podporným bankám a inštitúciám (NPBI) vykonávať finančné nástroje EŠIF v teréne.

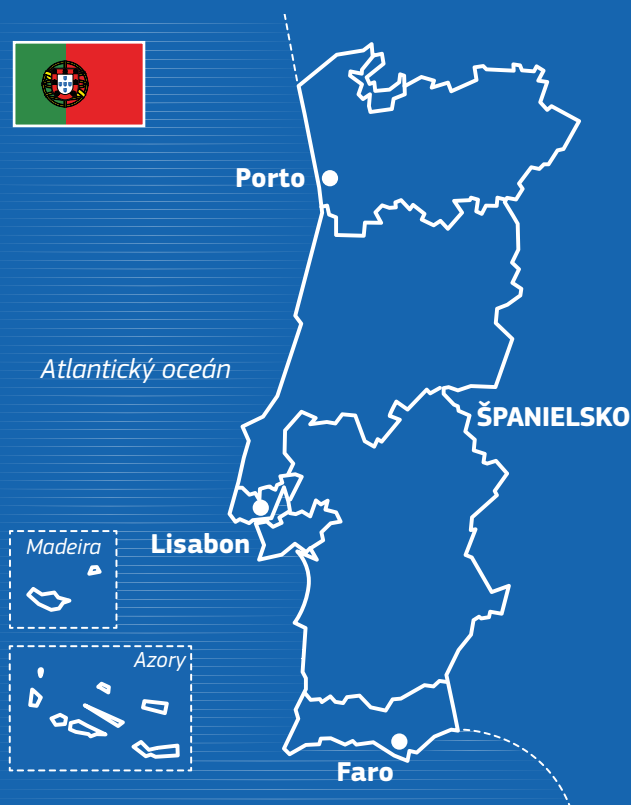
Na čo ste sa najviac zamerali počas tohtoročného podujatia?

Tento rok sme sa na podujatí FI Campus sústredili najmä na vysvetlenie návrhu nového regulačného rámca v programovom období rokov 2021 – 2027 a na nové možnosti vykonávania finančných nástrojov EŠIF. Mnohé zainteresované strany predniesli komplexné prezentácie o návrhu nového NSU a programu InvestEU. Odborníci Európskej komisie tiež vysvetlili kľúčové horizontálne témy súvisiace s finančnými nástrojmi EŠIF, napr. štátna pomoc či audit a kontrola. Dôležitou súčasťou tohtoročného podujatia bola napokon aj kampaň platformy *fi-compass* Prehliadka 2019, v ktorej sa predstavili príbehy úspešného vplyvu finančných nástrojov EŠIF pri realizácii nových projektov.

Témou FI Campus bol tento rok výhľad do roku 2021 a ďalej – ako vidíte budúcnosť finančných nástrojov EŠIF?

Myslím si, že budúcnosť je veľmi jasná. V našom návrhu nového regulačného rámca sme výrazne zjednodušili pravidlá a poskytli sme viac príležitostí na kreatívne využívanie finančných nástrojov EŠIF. Napríklad v súvislosti so zjednodušenými pravidlami o kombinovaní grantov a finančných nástrojov sú teraz možné aj kombinácie v rámci tej istej operácie. Ďalej sme zahrnuli možnosť prispieť časťou finančných prostriedkov politiky súdržnosti do zložky v zodpovednosti členských štátov v programe InvestEU. Ide o nové veľké príležitosti, ktoré pomôžu realizovať projekty v teréne. Celkovo hľadím do budúcnosti veľmi optimisticky a teším sa na nárast finančných nástrojov v programovom období rokov 2021 – 2027 v rámci programov spoločného riadenia a programu InvestEU. ■

Portugalsko sa usiluje o zvýšenie inovatívnosti a udržateľnosti hospodárstva

Stabilné oživenie hospodárstva v Portugalsku po dlhovej kríze v rokoch 2010 – 2014 sa odvíja od podpory EÚ, štrukturálnych reforiem a prekvitajúceho cestovného ruchu. Investície EÚ podporujú kľúčové úsilie, ktoré spočíva v posilňovaní inovácie a udržateľného rozvoja v záujme presadenia dlhodobej prosperity.

Portugalsko sa nachádza na Iberskom polostrove v juhovýchodnej Európe, rozprestiera sa na 92 226 kilometroch štvorcových a má 10,3 milióna obyvateľov. Na severe a východe susedí so Španielskom a na západe a východe sa môže pochváliť úchvatným pobrežím Atlantického oceánu.

Do jeho územia patrí aj súostrovie Madeira neďaleko severozápadného pobrežia Afriky a Azory tvorené reťazou ostrovov uprostred Atlantického oceánu.

Portugalsko je členom EÚ od roku 1986 a v rokoch 2010 až 2014 ho zasiahla závažná dlhová kríza. Podporný balík Európskej únie a Medzinárodného menového fondu v hodnote 78 miliárd EUR pomohol krajine zotaviť sa z recesie rokov 2011 – 2013.

Portugalské hospodárstvo sa medzičasom vzpružilo a v roku 2017 zaznamenalo 3,5 % nárast HDP, čo predstavovalo najlepší výsledok od roku 2000, a v roku 2018 dosiahlo rast 2,4 %.

Najdôležitejšie sektory portugalského hospodárstva v roku 2018 boli veľkoobchod a maloobchod, doprava, ubytovanie a stravovacie služby (24,9%); verejná správa, obrana, zdravie ľudí a sociálna práca (19,1%); a priemysel (18,5%).

K opätovnému nastoleniu hospodárskej prosperity v krajine prispieva aj vývoz podporený prekvitajúcim cestovným ruchom, keďže v uplynulých ôsmich rokoch sa každoročne zvýšil počet medzinárodných návštevníkov.

V správe Európskej komisie o Portugalsku z roku 2019 sa konštatuje, že hospodársky rast priniesol intenzívne vytváranie pracovných miest, čo prispelo k zníženiu miery nezamestnanosti pod úroveň 7 % v štvrtom štvrtroku 2018, ktorá je oveľa nižšia ako celoeurópsky priemer a vyrovnala sa úrovniam pred krízou. V správe sa ďalej uvádza, že Portugalsko pokračuje v náprave makroekonomických nerovnováh a verejné financie sa naďalej zlepšujú.

Niektoré problémy však pretrvávajú. Komisia síce poznamenáva, že hospodársky rast, ktorý bol hnaný „čulými investíciami“, prekonal v prvom polroku 2019 očakávania, no podľa jej prognózy sa očakáva mierny rast na úrovni 2 % v roku 2019 a 1,7 % v roku 2020 aj 2021.

V správe sa uvádza, že dlh verejného a súkromného sektora, ako aj zahraničný dlh, aj naďalej výrazne prekračujú stanovené hranice. Dlhodobý potenciál udržateľného rastu Portugalska by bolo možné dodatočne posilniť prostredníctvom vyšších verejných a súkromných investícií do inovácie, efektívneho využívania zdrojov, odbornej prípravy pracovnej sily, infraštruktúry a moderných opatrení v oblasti zamestnanosti.

V správe o krajine sa uvádza, že nízka úroveň zručností pracovníkov, predovšetkým v digitálnej oblasti, je prekážkou pre investície a rast produktivity, pričom v porovnaní s priemerom EÚ sa medzi pracovníkmi vyskytuje väčšia nerovnosť príjmov a miera chudoby. Komisia tiež poznamenala, že nedostatočné spojenia v lodnej a železničnej infraštruktúre sťažujú podnikom orientovaným na vývoz využívať jednotný trh EÚ.

Fondy podporujú inováciu

Na tomto pozadí zohrávajú európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) zásadnú úlohu pri prekonávaní hlavných štrukturálnych ťažkostí Portugalska v oblasti rastu a zamestnanosti.

Investície sú rozčlenené do štyroch tematických oblastí: konkurencieschopnosť a internacionalizácia; ľudský kapitál; sociálne začlenenie a zamestnanosť; ako aj udržateľnosť a efektívne využívanie zdrojov.

Cieľom je zvýšiť konkurencieschopnosť podporou výroby obchodovateľného tovaru a služieb, podporou zamestnanosti, a to najmä medzi mladými ľuďmi, rozširovaním zručností a kvalifikácie, znižovaním chudoby, modernizáciou verejnej správy a podporou energetickej účinnosti.

Vplyv EŠIF je dôležité vyzdvihnúť najmä pri podpore inovácie, pretože majú kľúčovú úlohu pri prekonávaní obmedzení Portugalska nielen v súvislosti s konkurencieschopnosťou, ale aj s jej udržateľnosťou.

V aktuálnom období rokov 2014 – 2020 bolo na konkurencieschopnosť a udržateľný rozvoj pridelených 57 % (38 % na prvú a 19 % na druhú oblasť) z celkových prostriedkov politiky súdržnosti preprogramovaných na podporu zosúladenia s európskym semestrom, ktorým sa zabezpečuje rámec na koordináciu hospodárskych politík v celej EÚ.

Do konca septembra 2019 sa touto cestou podporilo viac než 3 000 projektov zameraných na výskum a vývoj a prenos znalostí, a zníženie o vyše 97 000 ton ekvivalentu oxidu uhličitého v rámci odhadovaného ročného zníženia emisií skleníkových plynov v Portugalsku.

Na muške je udržateľnosť

V súčasnosti sa pracuje na príprave programového obdobia rokov 2021 – 2027 s cieľom riešiť zostávajúce výzvy, ktorým čelí Portugalsko, a predvídať tie, ktoré budú v nadchádzajúcom desaťročí mimoriadne dôležité – zmena klímy a energetický prechod, digitalizácia, globalizácia a demografická udržateľnosť v dôsledku starnúceho portugalského obyvateľstva. Očakáva sa, že v centre záujmu bude aj presadzovanie vnútornej súdržnosti a zapojenie všetkých území do procesu rozvoja.

Programové obdobie 2021 – 2027 bude teda založené na hlavnom ciele, ktorým je priblíženie Portugalska priemeru EÚ. Bude sa to dosahovať v rámci koordinačných mechanizmov existujúcich hospodárskych politík na európskej úrovni a na základe stratégie Portugalska do roku 2030, ktorá je zorganizovaná podľa štyroch prioritných programov.

Prvý program týkajúci sa ľudí reaguje na demografické výzvy a bude zameraný na zvýšenie začleňovania a zníženie nerovnosti. Druhý program sa zameriava na inováciu a kvalifikáciu ako faktory podporujúce rozvoj. Zámerom tretieho programu je presadzovať krajinu, ktorá je navonok schopná súťažiť a vnútorne je zjednotená, zatiaľ čo štvrtý program sa sústreďuje na udržateľnosť a opätovné využívanie prírodných zdrojov. ➤

Konkurencieschopnosť na podporu udržateľnosti

Časopis *Panorama* sa s Jaimem Andreuzom, predsedom výboru operačného programu COMPETE 2020, porozprával o vplyve programu na súčasné a budúce priority portugalskej politiky.

COMPETE 2020 je najväčším portugalským programom v súčasnom programovom období. Využíva tri fondy (EFRR, ESF a KF). Aké sú podľa vás najvýznamnejšie výsledky, ktoré tieto nástroje na podporu konkurencieschopnosti dosiahli z hľadiska hospodárskej a sociálnej štruktúry krajiny?

Tematický operačný program pre konkurencieschopnosť a internacionalizáciu (COMPETE 2020) je súčasťou tematickej priority Portugalska Konkurencieschopnosť a internacionalizácia do roku 2020 (2014 – 2020), ktorú 16. decembra 2014 schválila Európska komisia. Rozpočet programu COMPETE 2020 predstavuje 6,2 miliardy EUR, pričom 4,4 miliardy EUR pochádzajú z EFRR, ESF a Kohézneho fondu a zvyšných 1,8 miliardy EUR poskytne krajina z vlastných zdrojov.

Program COMPETE 2020 počas šiestich rokov fungovania prijal 11 169 žiadostí a podporil 6 327 projektov vrátane stimulu vo výške približne 2 miliárd EUR z oprávnených

investícií vo výške približne 8 miliárd EUR.

Hlavnou hnacou silou programu COMPETE 2020 sú stimulačné systémy pre spoločnosti, a najmä tie, ktoré sa zameriavajú na inovatívne produktívne investície MSP. Významnou mierou tiež prispel k podnieteniu výskumu a vývoja v podnikoch a k spolupráci medzi organizáciami výskumu podnikov a organizáciami inovačného systému, takže podporuje prenos znalostí a ich opätovné využívanie.

Konsolidácia hospodárskeho rastu a vytváranie pracovných miest sú najväčšími výzvami portugalského hospodárstva a primárne závisia od posilňovania konkurencieschopnosti a inovácií tamojších spoločností.

Štúdia s názvom „Avaliação do Impacto dos Fundos Europeus Estruturais e de Investimento no Desempenho das Empresas“ (Hodnotenie vplyvu európskych štrukturálnych a investičných fondov na výkonnosť podnikov), ktorá

„Dnes sa pojem konkurencieschopnosť čoraz viac približuje k pojmu udržateľnosť.“

bola významnou súčasťou hodnotiaceho plánu Portugalska na rok 2020, poukazuje na efektívnosť stimulačných systémov v predošlom programovom období. Ďalej sa v štúdiu uvádza, že prispeli k pozitívnemu vývoju podporných spoločností v oblastiach, ako sú investície, kvalifikácia ľudských zdrojov, inovácie, internacionalizácia a konkurencieschopnosť podnikov.

Zdôrazňujú sa aj tieto výsledky programu COMPETE 2020: vyššie investície do výskumu a vývoja v oblasti podnikania; počet podaných projektov v reakcii na aktuálne spoločenské výzvy – najmä v oblasti opatrení na ochranu klímy; a internetová dostupnosť verejných služieb pre občanov a podniky. Možno predpokladať, že vplyvom projektov v oblasti podnikania sa vytvorí 41 000 pracovných miest, dosiahne sa 77 % nárast hrubej pridanej hodnoty, 55 % nárast obratu a 72 % zvýšenie medzinárodného obratu. Tieto údaje jasne dosvedčujú zvýšenú intenzitu hodnoty výrobkov, zvýšenú intenzitu vývozu a vyššiu produktivitu práce.

Ktoré strategické oblasti už boli určené ako budúce priority programu COMPETE 2020?

Súčasnú priority a strategické oblasti zodpovedajú tým, ktoré budú dôležité v budúcnosti a nevyhnutne budú podmienené digitálnou premenou a tiež príležitosťami a výzvami, ktoré hospodárstvu krajiny prináša digitálna doba. Podporené projekty týkajúce sa spoločností, ústredných vládnych orgánov a iných príslušných organizácií, napr. obchodných združení, spĺňajú inovatívne požiadavky, ktoré sú typickým znakom tohto strategického plánu.

Ako som už spomenul, spoločenské výzvy súvisiace s opatreniami v oblasti klímy sú takisto prioritou nástrojov politiky COMPETE 2020.

Hoci sú environmentálne nástrahy a cesta k udržateľnému rozvoju hlavnými výzvami ľudstva, zároveň spoločnostiam poskytujú skvelú príležitosť, čo môže mať v tejto oblasti zásadný význam. Stáročia sa zdalo, že hospodársky rast závisí od využívania prírodných zdrojov, ako keby boli nevyčer-

patelné. To však viedlo z hľadiska zdrojov ku kríze a k vyšším cenám. Pokiaľ sa nám nepodarí vyriešiť tieto problémy, najmä cez projekty podporené programom COMPETE 2020, v strednodobom horizonte sa staneme svedkami úpadku sveta a jeho ekosystémov, ako sme ich dosiaľ poznali. To nesmieme dovoliť. Hospodársky rast a konkurencieschopnosť nemôžeme stavať na nevyváženom využívaní zdrojov.

Dnes sa pojem konkurencieschopnosť čoraz viac približuje k pojmu udržateľnosť. Zahŕňa celý súbor pojmov, ako sú obehovosť, udržateľnosť, životaschopnosť, digitalizácia, kvalifikovanosť a riadne platené pracovné miesta, spokojnosť spoločnosti s tovarmi a službami, pričom o ich kvantite, cenách a kvalite rozhoduje dopyt spotrebiteľov.

Konkurencieschopnosť znamená udržateľnosť a udržateľnosť znamená konkurencieschopnosť. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://www.compete2020.gov.pt/>

POSEUR pokladá za priority udržateľnosť a zmenu klímy

Helena Pinheiro de Azevedo, riaditeľka riadiaceho orgánu POSEUR, pre časopis *Panorama* vysvetlila, ako Portugalsko bojuje s výzvou udržateľnosti a zmeny klímy.

Ako sa program udržateľnosti a opatrení na ochranu klímy vykonáva v rámci Operačného programu pre udržateľnosť a efektívne využívanie zdrojov (POSEUR)? Aké výsledky sa očakávajú do roku 2023?

POSEUR vďaka podpore z Kohézneho fondu zabezpečuje celú škálu opatrení v oblastiach udržateľnosti a klímy, a pritom významne prispieva k napĺňaniu týchto tematických cieľov (TO): TO 4 – podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch; TO 5 – podpora adaptácie na zmenu klímy, podpora prevencie a riadenia rizík; a TO 6 – zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov.

Vo vzťahu k očakávaným cieľom jednotlivých investičných priorít do roku 2023 je potrebné zdôrazniť veľmi významný príspevok rozličných opatrení zameraných na znižovanie emisií CO₂ a iných skleníkových plynov k zmierneniu zmeny klímy. Cieľ do roku 2023 poukazuje na ročné zníženie 124 000 ton ekvivalentu

CO₂. To sa dosiahne investičnou podporou posilnenia výrobných kapacít energie z obnoviteľných zdrojov, podporou zvyšovania energetickej hospodárnosti budov ústrednej verejnej správy a udržateľnejšej mestskej mobility, vďaka ktorej sa zníži spotreba palív z fosílnych zdrojov a zvýši sa využívanie ekologickej verejnej dopravy, pričom sa súčasne zníži individuálna motorizovaná doprava.

Poukázať treba aj na podporu z programu adaptácie na zmenu klímy (CAA) a na prevenciu a riadenie rizík, ktoré významne súvisia s klímou. Cieľom je rozšíriť plány programu CAA na celé územie krajiny, zaviesť adaptačné opatrenia a zvyšovať povedomie obyvateľov, a takisto v príslušnej miere investovať do ochrany pobrežia a prevencie rizík, ktoré najviac ohrozujú dané územie, najmä v súvislosti s lesnými požiarimi a záplavami. Očakáva sa, že do skončenia projektu sa vďaka nemu z hľadiska ochrany osôb a tovaru pokryje 75 kilometrov pobrežia, čo predstavuje 80 % celkovej vnútroštátnej populácie, ktorá bude mať prospech z ochrany pred lesnými požiarimi.

„Vďaka podpore z Kohézneho fondu sa prostredníctvom programu POSEUR zabezpečuje celá škála opatrení v oblastiach udržateľnosti a klímy.“

Nakoniec treba spomenúť aj podporu programu POSEUR pri ochrane životného prostredia a presadzovaní efektívneho využívania zdrojov. Patria sem investície do rôznych oblastí zameraných na zlepšenie obehového hospodárstva zvyšovaním kapacity recyklácie komunálneho odpadu (+230 000 ton/rok), zvyšovaním kvality a udržateľnosti dodávok vody (zlepšenie dodávok vody pre 1,8 milióna ľudí) a systémov na čistenie odpadových vôd (zlepšenie systémov na čistenie odpadových vôd pre 1,6 milióna ľudí). Tieto opatrenia majú tiež zvýšiť kvalitu životného prostredia a chrániť prírodné zdroje, biodiverzitu aj ekosystémy, ktoré sú ohrozené v dôsledku zmeny klímy.

Ktoré budúce priority si Portugalsko určilo v týchto oblastiach?

Medzi hlavné súčasné aj budúce národné priority patria udržateľnosť a klíma, čo je zreteľné aj v národnom energetickom a klimatickom pláne do roku 2030 a pláne uhlíkovej neutrality do roku 2050. Tieto strategické vnútroštátne dokumenty

boli schválené v roku 2019 a definoval sa v nich integrovaný akčný plán s hlavným strategickým cieľom dosiahnutia uhlíkovej neutrality Portugalska do roku 2050. Okrem iného zahŕňajú opatrenia zamerané na dekarbonizáciu výroby elektriny, zvyšovanie energetickej účinnosti vo všetkých sektoroch hospodárstva, decentralizáciu výroby elektriny, dekarbonizáciu v bytovom aj verejnom sektore a v neposlednom rade na dekarbonizáciu mobility a uprednostňovanie verejnej dopravy.

Takisto treba pristúpiť k okamžitým opatreniam na boj proti zmene klímy a jej dôsledkom vrátane zvyšovania odolnosti a adaptačnej spôsobilosti, pokiaľ ide o riziká a katastrofy súvisiace s klímou, integrácie opatrení na riešenie zmeny klímy do vnútroštátnych politík, stratégií a vnútroštátneho plánovania, zlepšovania vzdelávania, zvyšovania povedomia a personálnych aj inštitucionálnych kapacít vzhľadom na zmiernenie, adaptáciu, znižovanie vplyvu a opatrenia skorého varovania týkajúce sa zmeny klímy.

V rámci finančných prostriedkov politiky súdržnosti na roky 2021 – 2027 pre Portugalsko Európska komisia tiež v strategickom ciele 2 definuje pokračovanie a prehĺbovanie podpory v oblasti udržateľnosti a klímy. Všeobecným cieľom je prispievať k ekologickejšej a nízkouhlíkovej Európe a k prechodu na čistú a vyváženú energiu, zeleným a modrým investíciám, obehovému hospodárstvu, ako aj k adaptácii na zmenu a prevencii rizík. ■

..... ĎALŠIE INFORMÁCIE:

<https://poseur.portugal2020.pt/en/>

ČISTIAREŇ ODPADOVÝCH VÔD FARO – OLHÃO A ZDVIŽNÝ SYSTÉM V OLHÃO

V tomto projekte sa vytvorí nová kanalizačná infraštruktúra v regióne, ktorá pomôže zmierniť veľké environmentálne problémy a zlepšiť kvalitu života a zdravie miestneho obyvateľstva. Z Kohézneho fondu sa k celkovej investícii vo výške 21,8 milióna EUR prispeje sumou 18,5 milióna EUR v súlade so smernicou Rady 31/271/EHS z 21. mája 1991 (o čistení odpadových vôd).

Zámerom projektu je zmodernizovať základný kanalizačný systém v regióne Algarve tak, aby sa vytvorili nutné podmienky na zlepšenie kvality vody a stavu existujúcich vodných zdrojov. Vďaka týmto prácam sa navyše ochráni biodiverzita prírodného parku Ria Formosa, čo prispeje k posilneniu hospodárstva v regióne, ktorý je vo veľkej miere založený na cestovnom ruchu. Zlepší sa tiež kvalita pláží a vôd určených na kúpanie a takisto aj kvalita regionálnych produktov, ako sú plody mora z Ria Formosa.

Práce zahŕňajú výstavbu čistiarní komunálnych odpadových vôd s najmodernejšími technikami biologického čistenia tekutého odpadu. Investícia už bola dokončená a projekt je teraz v skúšobnej a úvodnej prevádzke.

ROZŠÍRENIE VODNEJ ELEKTRÁRNE V CALHETE

Elektrizačná sústava ostrova Madeira je malá a izolovaná. Určitý podiel energie z obnoviteľných zdrojov, ktorá je vyrobená počas hodín nižšieho dopytu, predovšetkým v noci, nemožno vyviezť ani uložiť, takže zostáva nevyužitá.

Cieľom projektu rozšírenia vodnej elektrárne v Calhete je zvýšiť výrobu vodnej energie v novej elektrárni a zároveň vytvoriť infraštruktúru na ukladanie elektrickej energie. Systém slúži na výrobu elektrickej energie i na zachytávanie, uchovávanie a čerpanie vody. Zámerom je posilniť kapacitu zásobníka a využiť energiu z prerušovaných obnoviteľných zdrojov (napr. veterná a slnečná energia). Na druhej strane sa tak prispeje k zníženiu výroby energie z fosílnych zdrojov

a súčasne sa väčšmi stabilizuje systém elektrického napájania, takže sa na ostrove zabezpečí spoľahlivejšia dodávka elektrickej energie.

Týmto projektom sa zvyšuje kapacita regiónu v oblasti výroby energie z obnoviteľných zdrojov, takisto sa ním prispieva k zníženiu závislosti Madeiry od fosílnych palív a znižujú sa tak emisie CO₂ do roku 2020 v súlade s vnútroštátnymi cieľmi a cieľmi EÚ.

Ide o veľký projekt podporený investíciou z Kohézneho fondu v hodnote 45 miliónov EUR. Práce sú už v pokročilej fáze a prevádzka by sa mala odštartovať začiatkom roka 2020.

BAGROVACIE PRÁCE VO VODNEJ NÁDRŽI PRI HRÁDZI V COIMBRE A STABILIZÁCIA PRAVÉHO BREHU RIEKY MONDEGO MEDZI MOSTOM SANTA CLARA A HRÁDZOU V COIMBRE

Zmena klímy spôsobila výrazné zmeny ročného cyklu zrážok v Portugalsku, ktorý je poznačený obdobiami sucha a intenzívnych dažďov vrátane niekoľkých výskytov extrémnych zrážok.

Mesto Coimbra cyklicky zasahujú záplavy na rieke Mondego, najmä také, ktoré sa vyskytli v januári a februári 2016. Počas tohto obdobia sa prietok v rieke rekordne zvýšil až natoľko, že ohrozoval bezpečnosť občanov, ako aj verejný a súkromný majetok, a predovšetkým historické dedičstvo mesta.

Na základe smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES (o hodnotení a manažmente povodňových rizík) a na základe identifikácie 22 kritických záplavových oblastí v Informačnom systéme o vode pre Európu (WISE) sa vypracovali plány manažmentu rizík a záplav, v ktorých sa vymedzili štrukturálne opatrenia potrebné zaviesť v boji proti záplavám.

Jedno z týchto opatrení na rieke Mondego sa týkalo bagrovacích prác vo vodnej nádrži pri hrádzi v Coimbre. Následne bolo schválené finančné krytie pre vodnú nádrž pri hrádzi v Coimbre – z celkovej očakávanej investície vo výške 12 miliónov EUR bude 10,1 milióna EUR poskytnutých z Kohézneho fondu.

Cieľom tohto projektu je zlepšiť hydrodynamické podmienky odtoku a vytvoriť väčší vodný stĺpec v rieke Mondego. Bude to mať významný vplyv, pretože sa tak prispeje k prevencii alebo zmierneniu záplav v meste Coimbra a okolitom regióne. Práce by mali byť dokončené do konca roka 2020.

ZELENÝ ŽIVOT V MESTE

Cieľom projektu Green Urban Living (Zelený život v meste) s podporou programu COMPETE 2020 bolo vyvinúť nové zelené strešné a fasádne systémy vyrobené z expandovaného korkového aglomerátu. Snahou bolo zvýšiť udržateľnosť, ochrániť zdroje, zvýšiť energetickú hospodárnosť budov a zmierniť niektoré vplyvy zmeny klímy v mestských oblastiach.

Projekt bol spolufinancovaný v rámci systému stimulov pre výskum a technologický vývoj a získal investíciu v približnej výške 412 000 EUR, pričom z EFRR bolo poskytnutých zhruba 260 000 EUR. Projektový líder Carlos Oliveira e Silva zdôraznil, že príspevok z programu COMPETE 2020 bol kľúčový, pretože zabezpečil potrebné zdroje na výskum, laboratórne skúšky, vybavenie a prototypy na skúšky v reálnych podmienkach, čo všetko prispelo k úspešnému vypracovaniu projektu.

NANOCLEANLEATHER

Zámerom projektu NanoCleanLeather bolo pomocou prídavných látok s nanoštruktúrou vyvinúť kožu odolnú voči nečistotám (odpuzdovanie nečistôt a jednoduché čistenie) a so samočistením (fotokatalytický rozklad kontaminantov na povrchu kože) pre automobilový priemysel (najmä na poťahy sedadiel, volanty, prístrojové dosky a dverové panely).

Na jednej strane sa projekt usiloval uspokojiť naliehavú potrebu kožiarskeho priemyslu o lepšie čistiace vlastnosti kože, jej lepšiu výkonnosť a trvácnosť a súčasné zachovanie prirodzeného vzhľadu. Na druhej strane sa projektový tím v súlade so svojim sponzorom Couro Azul (Modrá koža) zamerlal na zabezpečenie dodávok pre

železničný a letecký priemysel, v ktorých sú tieto vlastnosti ešte dôležitejšie vzhľadom na vysokú frekvenciu čistenia a kratšie lehoty, ktoré sa uplatňujú v automobilovom priemysle.

Projekt NanoCleanLeather bol spolufinancovaný z programu COMPETE 2020 v rámci programu stimulov pre výskum a technologický vývoj v oblasti spoločnej propagácie. Z celkovej investície v približnej výške 459 000 EUR bola z EFRR poskytnutá podpora v hodnote 330 000 EUR.

<https://bit.ly/2FAc5XO>

AORP – PORTUGALSKÉ ŠPERKY NEWBORN

Hlavným cieľom projektu bolo konsolidovať vývozný potenciál portugalského šperkárstva a posilniť jeho viditeľnosť na celosvetovom trhu.

AORP (Portugalské združenie pre šperkárstvo a hodinárstvo) vytvorilo značku Portuguese Jewellery Newborn na propagáciu najnovších talentov na domácej šperkárskej scéne. Hlavnou myšlienkou bolo pretvoriť tento tradičný sektor a zastrešiť ho jednou propagačnou značkou, ktorou sa predstavuje tvorivosť a práca nových dizajnérov v krajine.

Vďaka poskytnutým príležitostiam portugalskí šperkári vytvorili príťažlivé kúsky a u nových tvorcov (Newborn) aj v tradičných spoločnostiach sa vytvorili inovačné obchodné modely. Týmto spôsobom boli identifikované príslušné kanály, ktorými sa sektor posunul na vyššiu úroveň.

Projekt bol spolufinancovaný z podporného systému pre kolektívne iniciatívy v oblasti internacionalizácie a celková investícia predstavovala približne 556 000 EUR, z čoho asi 473 000 EUR bolo financovaných z EFRR.

<https://bit.ly/2QFoCzP>

R4TEXTILES

V projekte R4Textiles bola vyvinutá značka látky Tenowa a uplatnila sa v ňom výskumná stratégia, ktorá viedla k prijatiu udržateľných opatrení na zníženie vplyvu na životné prostredie.

Spoločnosť Riopete-Texteis SA, ktorá v Portugalsku patrí medzi najstaršie textilné spoločnosti, sa v aktuálnom kontexte zvyšovania povedomia o životnom prostredí zaviazala uplatňovať výskumnú stratégiu a udržateľné opatrenia na zníženie vplyvu na životné prostredie. Projekt vychádzal zo zhodnotenia a opakovaného použitia látok, agropotravinárskeho odpadu a ďalších vedľajších produktov geograficky blízkyh agropotravinárskych podnikov.

V rámci značky Rebirth of Textiles (Znovuzrodenie látok) spoločnosť Riopete umiestňuje obchodnú značku Tenowa na všetky výrobky vytvorené v tomto projekte. V kontexte obehového hospodárstva bol projekt R4Textiles spolufinancovaný z programu COMPETE 2020 v rámci schémy stimulov pre výskum a technologický vývoj a bol oprávnený na získanie investície v približnej výške 978 000 EUR, pričom z EFRR bolo poskytnutých 602 000 EUR.

<https://bit.ly/3020fiC>

PANORAMA
víta vaše
príspevky!

Vašimi slovami je časť časopisu *Panorama*, v ktorej zainteresované strany na miestnej, regionálnej, vnútroštátnej a európskej úrovni predstavujú svoje úspechy za obdobie rokov 2014 – 2020 a delia sa o svoje názory na

aktuálne a kľúčové diskusie o politike súdržnosti po roku 2020. *Panorama* víta príspevky vo vašom jazyku, ktoré môžeme predstaviť v budúcich vydaniach. Obráťte sa na nás na adrese regio-panorama@ec.europa.eu, na ktorej získate ďalšie informácie o usmerneniach a termínoch.

Obehové hospodárstvo pre región Lisabon a údolie Tagus

V roku 2015 Európska únia prijala balík opatrení, ktoré majú členským štátom pomôcť pri prechode na obehové hospodárstvo a súčasne podnietiť celosvetovú konkurencieschopnosť, udržateľný hospodársky rast a tvorbu pracovných miest.

Teresa Almeida
Predsedníčka pre regionálny rozvoj, obehové hospodárstvo, inováciu, konkurencieschopnosť a spoluprácu

V tejto súvislosti Portugalsko v roku 2018 predstavilo svoj akčný plán pre obehové hospodárstvo (PAEC), ktorý je rozdelený na niekoľko opatrení, predovšetkým v súvislosti s vypracovaním regionálnych plánov obehového hospodárstva, ktoré musí vytvoriť všetkých päť rád pre regionálnu koordináciu a rozvoj.

Do stratégie predstavenej v regionálnom pláne obehového hospodárstva pre región Lisabon a údolie Tagus (AREC-RLVT), ktorý zostavila tamojšia rada pre regionálnu koordináciu a rozvoj, boli zapracované štúdie o vnútornom, odvetvovom a regionálnom metabolizme, v ktorých sa poukazuje na alternatívy, riešenia a priority.

AREC-RLVT pôsobí ako strategický nástroj definovania, ktorého cieľom je začleňovať zásady obehového hospodárstva do obchodnej a výrobnjej štruktúry regiónu, do fungovania miest a mestských centier a v rámci presadzovania regionálneho rozvoja. Slúžil ako východiskový bod postupov šírenia a propagácie, ktorý bol

zosúladený so štruktúrou programu PAEC. Pomocou tohto postupu sa vytvoril nový prístup k územnej diagnostike založený na tokoch a využil sa pri príprave nasledujúceho rámca podpory Spoločenstva.

Začlenením obehového hospodárstva do rozvoja regionálnych verejných opatrení sa CCDR LVT usiluje zabezpečiť odklon od lineárneho hospodárstva v záujme prevencie a predvídania niektorých štrukturálnych zmien, ktoré sa vyskytnú v horizonte rokov 2020 – 2030. Patria medzi ne napr. zmena klímy, technologická integrácia, demografia a nedostatok zdrojov. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

www.ccdr-lvt.pt

Ako finančné nástroje založené na vlastnom imaní rozprúdili regionálny hospodársky rast

Napriek tomu, že Európa produkuje veľké množstvo kvalitného výskumu, nie všetky poznatky sa pretavujú do výrobkov a služieb v prospech hospodárstva a spoločnosti.

Hoci z Európy pochádzajú niektoré z najlepších a najinovačnejších myslí, zaostávame za Čínou či USA, pokiaľ ide o úspešnosť začínajúcich podnikov a najmä ich rozširovanie.

Začínajúce podniky si tradične zabezpečujú finančné prostriedky od „rodiny, priateľov a nadšencov“, až kým nenájdu jedného majetného jednotlivca (alebo viacerých), ktorý im poskytne „anjelský kapitál“ na uskutočnenie ranej fázy podnikania. Títo anjeli ponúkajú podporu a odborné znalosti (a peniaze) výmenou za vlastné imanie.

Anjeli však v takýchto situáciach výrazne riskujú a často zaznamenajú veľké straty. Verejné orgány môžu zmierniť finančné riziko, ktorému môžu čeliť anjeli, a zvýšiť tak anjelské investície vďaka finančnému nástroju založenému na vlastnom imaní, ktorý poskytla Európska komisia.

Tento nástroj je verejno-súkromný spoločný investičný fond, z ktorého sa podporujú vysokorizikové spoločnosti počas

ranej fázy zakladania podniku. Vďaka zapojeniu verejných prostriedkov sa znižuje riziko pre podnikateľských anjelov a podporujú sa ďalšie súkromné investície.

Mnohé riadiace orgány sa však na finančný nástroj založený na vlastnom imaní pozerajú so strachom. V konečnom dôsledku môžete investovať 40 až 50 miliónov EUR do 20 až 30 spoločností, z ktorých možno sedem alebo osem bude mať priemerný úspech, dve alebo tri si budú počínať dobre a jedna snáď bude mať úžasný úspech, no zvyšok zlyhá a niekedy aj zbankrotuje. Pre verejný orgán to znamená veľkú sumu peňazí, ktorá sa pravdepodobne vyhodí von oknom. Riadiace orgány si však často neuvedomujú, že vplyv pár spoločností na hospodárstvo celého regiónu bude taký veľký, že plne opodstatňuje utrpené straty.

V Spojenom kráľovstve iba 6% vysoko rastových spoločností vytvorilo polovicu rastu zamestnanosti v Spojenom kráľovstve v rokoch 2002 až 2008. Tieto spoločnosti neboli priemerné malé a stredné podniky – úspech dosiahli začínajúce vysokorizikové podniky intenzívne využívajúce znalosti. Zo štúdie nadácie Kauffman v USA podobne vyplynulo, že najúspešnejšie 1% z vysoko rastových spoločností vytvára 10% nových priamych pracovných miest a 40% nových nepriamych pracovných miest. Nejde

Luigi Amati
*Generálny riaditeľ skupiny META
a predsedu Business Angels Europe*

teda o luxusné opatrenia pre začínajúce podniky, ale o vytváranie pracovných miest a bohatstva.

Finančný nástroj založený na vlastnom imaní je výhodný pre obidve strany. Začínajúcim podnikom umožní získať odborné poradenstvo v ranej fáze od skúsených anjelských investorov súbežne s finančnou podporou. Vytvorí sa ním sieť podnikateľských anjelov a iných investorov do ranej fázy, ktorých bude možné osloviť v súvislosti s budúciimi finančnými nástrojmi a iniciatívami založenými na rizikovom kapitáli. A keď sa objaví nasledujúca spoločnosť v hodnote 100 miliónov EUR alebo, ešte lepšie, jednorozec, prinesie to úspech, pracovné miesta a hospodársky rast miestnej komunite. ■

ZACHYTENÉ FOTOAPARÁTOM

Ohliadnutie sa za hlavnými atrakciami EWRC 2019

Na 17. Európsky týždeň regiónov a miest zavítal rekordný počet návštevníkov – viac ako 9 000 účastníkov a 400 vybraných partnerov vrátane 21 útvarov Komisie.

Uskutočnilo sa takmer 400 seminárov, diskusií, výstav a akcií na vytváranie kontaktov, ktorých cieľom bolo spoznať a vymeniť si najlepšie postupy o možnostiach spolupráce medzi regiónmi a mestami v záujme posilňovania politiky súdržnosti.

Teraz už začíname pracovať na ďalšom ročníku Európskeho týždňa regiónov a miest, ktorý sa bude konať od 12. do 15. októbra 2020 (rezervujte si dátum!).

Tešíme sa, ako vás znova na budúci rok privítame!

Obec Agora

Obec Agora s mimoriadne udržateľnou atmosférou a prostredím slúžila ako stredisko na nadväzovanie kontaktov a návštevníkom ponúkala možnosť zapojiť sa do rôznych seminárov vo vyhradených zónach s vybavením „tichej diskotéky“, ktoré

účastníkom umožňovalo počúvať prednášky na slúchadlách bez rušenia ostatných. V priestoroch Agory sa tiež nachádzali stánky 42 vystavovateľov a 11 regiónov, ktoré ponúkali ochutnávku regionálnych špecialít.

“ Spoločenské chvíle v obci Agora sú živý príklad koncepcie zjednotenej Európy. ”

“ Páčili sa mi priestory podujatia a možnosti nadväzovania kontaktov. ”

“ Bolo to skvelé, ďakujem za možnosť zúčastniť sa. ”

“ Som rád, že som sa dostal na toto úžasné podujatie! ”

Počas podujatia sa rekordný počet návštevníkov zo 70 krajín mohol zapojiť do množstva rozličných seminárov, diskusií, výstav a akcií na nadväzovanie kontaktov.

Na úvod EWRC sa uskutočnila debata na vysokej politickej úrovni s názvom „Regióny a mestá, piliere budúcnosti EÚ“

Do podujatí sa zapojilo 100 mladých zvolených politikov zastupujúcich miestnu a regionálnu úroveň z 26 členských štátov.

Hra Urban Living Lab Playground: Hra spoločnej tvorby, v ktorej sú hráči vyzvaní, aby vytvorili príbeh o výzve v oblasti klímy.

Karl-Heinz Lambertz, predseda VR, a Younous Omarjee, predseda výboru Európskeho parlamentu pre regionálny rozvoj, propagujú Alianciu za súdržnosť

Projekt BoerenBruxselPaysans pomáha vytvárať miestne, zdravé a kvalitné potraviny, ktoré sú dostupné pre všetkých obyvateľov Bruselu

Občiansky dialóg

Okrem tradičnejších podujatí sa počas tohtoročného Európskeho týždňa regiónov a miest otvorili dvere pre občanov aj prostredníctvom seminára a diskusie. Výsledkom bola živá debata približne 100 mladých občanov na témy EÚ, ako sú Európa bližšie k občanom, Budúcnosť Európy a úloha regiónov a miest, Ekologickejšia Európa a Inteligentnejšia Európa.

Mediálny program

Hoci bolo ťažké prekonať rekordný počet novinových správ uverejnených v minulom roku, mediálny program 2019 sa zameriaval na ďalšiu prezentáciu úspechov investícií politiky súdržnosti v celej EÚ. V 36 uverejnených článkoch boli

poskytnuté ďalšie podrobnosti o stave príprav na rozpočet po roku 2020 a médiám umožnili nadviazať kontakt s novým kolégiom komisárov.

Slávnostné odovzdávanie ocenení Megalizzi-Niedzielski pre nádejných novinárov.

Slávnostné odovzdávanie ocenení REGIOSTARS

Ako býva každý rok zvykom, Európska komisia ocenila päť projektov financovaných EÚ, ktoré preukázali excelentnosť a nové prístupy v rámci regionálneho rozvoja.

Ocenenie v prvej kategórii „Podpora digitálnej premeny“ získal projekt cezhraničnej spolupráce s účasťou Nemecka, Belgicka, Francúzska a Luxemburska s názvom Energy Cells GR, ktorý sa zameriava na udržateľnú spotrebu energie a inovačnú výrobu energie z obnoviteľných zdrojov.

Spoločnosť CobBauge zo Spojeného kráľovstva získala ocenenie za „Prepojenie zelenej, modrej a sivej infraštruktúry“ (2. kategória) v súvislosti s vývojom muriva, v ktorom sa používa zemina a vlákna.

Ocenenie za „Boj proti nerovnosti a chudobe“ (3. kategória) získal projekt Good Support z Poľska, čo je online platforma spájajúca obyvateľov regiónu Západopomoranské vojvodstvo s miestnymi sociálnymi službami.

Climate Active Neighbourhoods (CAN), spoločný projekt Belgicka, Francúzska, Nemecka, Holandska a Spojeného kráľovstva, získal ocenenie v 4. kategórii „Budovanie miest odolných voči zmenám klímy“. Projektom sa podporujú stratégie vedené na miestnej úrovni s cieľom zvýšiť energetickú účinnosť domácností v znevýhodnených mestských oblastiach.

Ocenenie v 5. kategórii „Modernizácia zdravotníckych služieb“ získalo centrum odbornej prípravy a odborných znalostí Orsi Academy z Belgicka, ktoré sa zameriava na nové techniky v oblasti minimálne invazívnej chirurgie a robotickej chirurgie.

A napokon, cenu verejnosti získal projekt CityWalk v rámci programu Interreg Dunaj, ktorý pomáha mestám v podunajskom regióne lepšie sa prispôbiť chodcom. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

https://ec.europa.eu/regional_policy/sk/regio-stars-awards/

NOVINKY [V KRÁTKOSTI]

ZAPÁJANIE OBČANOV V ZÁUJME DOBREJ SPRÁVY POLITIKY SÚDRŽNOSTI

V politických usmerneniach pre novú Komisiu predsedníčka Ursula von der Leyen uviedla, že si želá, aby európski občania zohrávali vedúcu a aktívnu úlohu pri budovaní budúcnosti našej Únie. Dôležitosť väčšieho zapájania občanov bola uznaná a posilnená v Lisabonskej zmluve prostredníctvom Európskej iniciatívy občanov i v mnohých dokumentoch a politických vyhláseniach, ako je príspevok Komisie k vyhláseniu zo Sibiu za „nový strategický plán pre EÚ na roky 2019 – 2024“.

Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre regionálnu a mestskú politiku na tomto podklade organizuje konferenciu o zapájaní občanov a občianskej spoločnosti v politike súdržnosti. Podujatie sa uskutoční s politickým vedením a účasťou komissárky pre súdržnosť a reformy Elisy Ferreirovej. Zameria sa na to, ako zabezpečiť užšiu spoluprácu s občanmi a občianskou spoločnosťou v rámci správy a vykonávania politiky súdržnosti a riadenia vyhradených finančných prostriedkov EÚ. Vďaka aktívnejšiemu zapojeniu občanov sa v inštitúciach ešte viac zlepšia transparentnosť a zodpovednosť, zatiaľ čo investície zabezpečia v teréne väčší počet výsledkov vyššieho rázu. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/conferences/citizens_good_governance

FORMOVANIE UDRŽATEĽNEJ BUDÚCNOSTI MIEST

Politika súdržnosti je jadrom udržateľného rozvoja miest v Európe. V mestách sa vynakladá asi 115 miliárd EUR, pričom 17 miliárd EUR sa realizuje na miestnej úrovni prostredníctvom stratégií integrovaného rozvoja miest, ktoré priamo riadia mestské orgány. Európska komisia navrhuje, aby sa v nasledujúcom európskom rozpočte po roku 2020 posilnil mestský rozmer prostredníctvom vyčlenenia 6% z celkových finančných prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja na udržateľný rozvoj miest. V návrhu sa tiež predstavuje cieľ politiky „Európa bližšie k občanom“ a nová Európska mestská iniciatíva, ktorou sa uznáva, že mestský rozmer politiky súdržnosti sa opiera o viacúrovňové partnerstvo s miestnymi orgánmi a občianskou spoločnosťou.

Z tohto dôvodu bolo vybraných 53 mestských projektov, ktoré budú vystavené na nasledujúcom Fóre miest 2020, ktoré sa uskutoční 30. až 31. januára v Porte (Portugalsko). Táto ukážková výstava kvalitných mestských projektov konkrétne dosvedčuje, čo politika súdržnosti prináša európskym občanom. Na príkladoch preukazuje úspechy miest a poukazuje na zásadný význam integrovaného prístupu a viacúrovňového riadenia pre tvorbu politiky. Prezentované mestské postupy navyše naznačujú, aké projekty Komisia zamýšľa financovať v budúcnosti.

Osvedčené postupy pochádzajú z programov financovaných z politiky súdržnosti: URBACT, mestské inovačné opatrenia a mestské projekty financované prostredníctvom všeobecných programov. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://citiesforum2020.topi.com/>

MEDIÁLNY PROGRAM YOUTH4REGIONS

V tejto rubrike uvádzame ďalšie dva články predložené mladými novinármi, ktorí sa zúčastnili blogovej súťaže YOUTH4REGIONS.

Mediálnym programom Youth4Regions sa podporuje rozvoj novej generácie novinárov, ktorí sa špecializujú na regionálnu politiku. Vyzýva týchto mladých Európanov, aby sprostredkovali informácie o projektoch financovaných EÚ.

Ávila ide príkladom do budúcnosti

V roku 1912 básnik Antonio Machado opisoval Kastíliu ako pustatinu s konzervatívnymi koreňmi, ktorá je úzko naviazaná na svoje zvyky, a tento obraz územia Kastília-León pretrváva až dodnes. Ávila, ktorá je jedným z najväčších zástancov kastílskeho tradicionalizmu, toto presvedčenie zvrátila a stala sa vzorom modernizácie a pokroku pre ostatné európske mestá.

Mesto Ávila, ktoré je od roku 1985 na zozname svetového kultúrneho dedičstva, je turistická enkláva s výhodným umiestnením na španielskom území. Kastílsko-leónske mesto sa nachádza len hodinu od Madridu a navštevujú ho početní turisti, ktorých lákajú jeho stredoveké hradby, jedny z najlepšie zachovaných v celej Európe. Ávilu si obľúbili niektoré z najväčších hviezd kultúry 20. storočia vrátane spisovateľa Ernesta Hemingwaya či režiséra Orsona Wellesa.

V projekte Smart Heritage City (SHCity), ktorý sa začal v roku 2016 pod taktovkou programu Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) Interreg V Sudoe, sa v meste úspešne zaviedla technologická platforma, ktorá uľahčuje správu a ochranu historických pamiatok a prispieva k oživenému cestovnému ruchu.

V záujme realizácie tohto projektu bolo nutné vyplniť veľkú digitálnu medzeru, ktorou trpelo autonómne spoločenstvo Kastília-León v porovnaní s inými španielskymi regiónmi. V nadväznosti na riešenie tohto problému v roku 2017 sa pokrytie tohto územia zvýšilo o takmer 5 %, čo využilo 233 996 obyvateľov regiónu. Granty na rozšírenie širokopásmového pripojenia spolufinancované štátom a z finančných prostriedkov EFRR zahŕňali aj dotácie vo výške 11 miliónov EUR udelené telekomunikačným operátorom, aby pokračili v zavádzaní ultrarýchleho širokopásmového pripojenia v regióne Kastília-León.

Ministerstvo pre energetiku, cestovný ruch a digitálnu agendu vykázalo, že od uverejnenia výziev na predkladanie návrhov v roku 2013 sa regiónu Kastília-León poskytlo 15 miliónov EUR, ktoré viedli k investíciám telekomunikačných operátorov v hodnote 28 miliónov EUR. V rámci provincie bola Ávila najväčším prijímateľom týchto grantov v roku 2017, v ktorom jej boli poskytnuté 3 milióny EUR.

Vďaka projektu SHCity bolo umiestnených 230 senzorov na 26 miestach v interiéri aj exteriéri mestského historického komplexu. Tieto senzory v reálnom čase kontrolujú 20 environmentálnych a štruktúrnych parametrov, ako aj ďalšie parametre týkajúce sa bezpečnosti, spotreby elektrickej energie a počtu návštevníkov.

Údaje zhromaždené týmito senzormi sa agregujú s údajmi iných systémov, a vytvára sa tak tok viac ako 1 000 údajových položiek za hodinu, ktorý správcovi uľahčuje prácu. Zhromažďovaním týchto údajov je mestské zastupiteľstvo Ávily schopné zjednodušovať opatrenia a zlepšovať postup rozhodovania, keď sa vyskytne anomália, ktorá by mohla poškodiť mestský historický komplex, ako je napríklad výrazný nárast alebo pokles teploty alebo vlhkosti.

V projekte sa okrem toho vyvinula turistická aplikácia využívajúca informácie zachytené monitorovacím systémom, ktorá sa zosúladí tak, aby sa medzi návštevníkmi a všeobecnou verejnosťou zvyšovalo povedomie o význame riadnej ochrany kultúrneho dedičstva. Aplikácia používateľom takisto umožňuje vytvárať vlastné mestské trasy, pričom vyhodnocuje čas, ktorý majú k dispozícii, zaujímavé miesta v ich okolí a miesta s kratšou čakacou lehotou, pretože zaznamenávajú nižší počet návštevníkov v danej chvíli.

Výzvou SHCity je opakovať projekt v iných európskych historických komplexoch. V záujme tohto cieľa bol vytvorený prototyp pre Sintra-Cascais v Portugalsku a Riba-roja de Túria v španielskej Valencii.

David nedávno ukončil prvý ročník vysokoškolského štúdia v odbore žurnalistiky a mediálnych štúdií na Univerzite Carllosa III v Madride v Španielsku. Zastáva názor, že seriózna žurnalistika je jedným z najlepších spôsobov na vytvorenie slobodnejšej spoločnosti. V budúcnosti by sa David chcel venovať výskumnej žurnalistike.

Investícia EFRR do projektu vo výške 1 194 333 EUR predstavuje 1,5 % z celkových 79 miliónov EUR investovaných do projektov v regióne Kastília-León od začiatku roka 2019. Táto suma však zodpovedá len 12 % z takmer 700 miliónov EUR, ktoré EÚ plánuje vynaložiť v tomto regióne. ➤

Ávilské hradby, Španielsko

Tvorivosť ako hnacia sila integrácie

Mladý blogger sa porozprával s miestnymi obyvateľmi Distrito Sur v španielskej Córdobe, aby lepšie spoznal túto štvrť a zistil, ako tu finančné prostriedky EÚ výrazne menia život obyvateľov.

„Štvrť sa teraz nepochybne darí oveľa lepšie. Keby ste sa na Distrito Sur spýtali predtým, ľudia by spravili grimasu alebo by upustili uštipačnú poznámku o tejto oblasti. Nemali sme pocit, že patríme do mesta. Teraz sú však ulice pekné, plné života a ľudia sú všeobecne spokojnejší,“ vysvetľuje miestna obyvateľka Ana.

Anina rodina sa musela presťahovať zo Sierras de Córdoba do Campo de la Verdad v Distrito Sur (v preklade Južný okres, oblasť Córdoby zložená z piatich štvrtí: Campo de la Verdad, Sector Sur, Miraflores, Fray Albino a Guadalquivir), pretože boli unavení z každodenného niekoľkohodinového dochádzania autom do Aninej školy. Našli tu otvorenú a priateľskú štvrť, no mala jeden veľký problém – bola to okrajová štvrť.

Napriek tomu, že sa nachádza v tesnej blízkosti historickej štvrte Córdoby, jej poloha na opačnom brehu rieky Guadalquivir vždy

pôsobila v jej neprospech. Aj dnes ešte pretrvávajú určitá okrajovosť, ktorú sa snažia zlepšiť viaceré verejné správy už od 90. rokov minulého storočia. Napriek tomu sa tu ďalej vyskytuje jasný nedostatok sociálnych služieb, zhoršovanie infraštruktúry, vysoká miera nezamestnanosti a nízka úroveň príjmov.

José Luis, dlhodobý obyvateľ Sector Sur, si smutne spomína: „V minulosti to bolo inak. Boli tu dve kiná. Dve! Ľudia sem často chodili a boli sme súčasťou mesta, hlavne z kultúrneho hľadiska.“

No po zlomovom momente v dejinách Distrito Sur sa navždy zmenil rozvoj tejto oblasti. Plán „Urban Sur“ patrí do rámca obdobia vykonávania Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) pre Córdobu na roky 2007 – 2013 a riadi ho Inštitút mesta Córdoba pre hospodársky rozvoj a zamestnanosť (IMDEEC), t. j. subjekt zodpovedajúci sa mestskému zastupiteľstvu. Plánu bol pridelený rozpočet v hodnote vyše 12 miliónov EUR, pričom z EFRR pochádzalo 10 miliónov EUR.

Jeho ambicióznym a inovačným cieľom bolo dosiahnuť hospodárske a sociálne oživenie tejto oblasti a uľahčiť jeho integráciu udržateľným spôsobom. Vychádzalo sa zo stratégie

“ *Plán Urban Sur najlepšie dosvedčuje, ako európske finančné prostriedky pozitívne ovplyvnili rozvoj v meste.* ”

Soledad Cañizares Sevilla

založenej na opatreniach a z príležitostí ponúkaných kultúrnym a kreatívnym hospodárstvom, čo predtým nikdy v meste nebolo navrhnuté.

Soledad Cañizares Sevilla, pracovníčka oddelenia IMDEEC pre projekty a inštitucionálnu spoluprácu, uviedla: „Plán Urban Sur najlepšie dosvedčuje, ako európske finančné prostriedky pozitívne ovplyvnili rozvoj v meste (...). Bol výrazne inovačný – dosahovanie rozvoja prostredníctvom kultúry je pilotný projekt využívajúci formu integrácie, ktorá sa určite znova uplatní.“

Tento plán sa odvíjal od štyroch opatrení. Prvé zahŕňalo zlepšenie mestského prostredia a technologickú účinnosť prostredníctvom obnovy štyroch ulíc. Vďaka tejto obnove došlo k rozšíreniu cyklistických chodníkov, výsadbe viac ako 100 stromov a prechodu na energeticky účinné pouličné osvetlenie.

Druhé pozostávalo z programu sociálnej integrácie a odborného vzdelávania, ktorý sa pretavil do premeny bývalej odbornej školy pre učiteľov na centrum školení zamerané na IKT, umeleckú tvorbu a vzdelávanie. V tejto oblasti sa tiež vykonalo niekoľko plánov sociálneho začlenenia s viac ako 5 000 účastníkmi.

Tretie opatrenie bolo zamerané na udržateľný hospodársky rozvoj oblasti a v jeho rámci sa zriadi podnikateľská akadémia a podnikateľský inkubátor v bývalej škole. Posledné štvrté opatrenie bolo zamerané na výskum, vývoj a inováciu a viedlo k výstavbe Senecovho strediska IKT, ktoré podporuje technologické školenia pre okolitých obyvateľov.

Určité časti infraštruktúry sú síce ešte vo výstavbe, no zmena v Distrito Sur je už teraz citeľná. Mestská oblasť Urban Sur oživila jednotlivé štvrte v tejto oblasti, rozšírila a zlepšila infraštruktúru, no predovšetkým zlepšila životy všetkých obyvateľov.

Javier študuje komunikáciu a medzinárodné vzťahy na Loyolovej univerzite v španielskej Córdobe. Intenzívne sa venuje EÚ a médiám a mimoriadne rád využíva svoju tvorivosť (videá, fotografie atď.) na sociálnych médiách.

„Sme naozaj spokojní s tým, ako sa vynakladajú európske financie a, samozrejme, táto štvrť si teraz oveľa lepšie uvedomuje úlohu, ktorú EÚ zohráva v našom rozvoji. Stará mama mi nedávno dokonca povedala: ‚Ana, ty ako mladý človek by si mala zodpovedať za zachovanie Európskej únie, ktorá pre nás všetkých robí skvelé veci,‘ a ja som jej, ako inak, pritakala,“ skonštatovala Ana. ■

Osobitné poďakovanie patrí Ane Jiménez Rey, Soledad Cañizares Sevilla a obyvateľom Distrito Sur za ich privetivosť.

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Urban Sur: <http://urbansur.cordoba.es/>

INFORMAČNÉ MIESTO

Európske regióny vykazujú rôznu konkurencieschopnosť

V uplynulých 10 rokoch sa indexom regionálnej konkurencieschopnosti (RCI) merajú hlavné faktory konkurencieschopnosti vo všetkých regiónoch Európskej únie.

RCI zahŕňa 11 rôznych zložiek a zachytáva koncepcie podstatné pre udržateľný rozvoj, produktivitu a blahobyt. Tieto zložky sú rozdelené do troch skupín: základná skupina zahŕňa hľadiská umožňujúce konkurencieschopnosť, skupina efektívnosti zahŕňa prechodné hľadiská a inovačná skupina opisuje najprevratnejšie faktory konkurencieschopnosti.

Tento jedinečný index odкрýva skutočnosti o jednotlivých krajinách, ktoré nedokážu zachytiť vnútroštátne indexy konkurencieschopnosti. V najnovšom vydaní, ktoré bolo predstavené počas Európskeho týždňa regiónov a miest v Bruseli 7. októbra 2019 sa potvrdzuje polycentrický model s rozsiahlou variabilitou charakterizujúcou krajiny aj regióny v rámci týchto krajín. Desať rokov po globálnej finančnej kríze je stále jasné a viditeľné rozdelenie EÚ na severozápad a juhovýchod.

Kapitálové medzery sa znižujú alebo zväčšujú?

Z RCI neustále vyplýva medzera medzi regiónom hlavného mesta/metropolitnými regiónmi a zvyškom krajiny. Región hlavného mesta má vždy najlepšiu konkurencieschopnosť v každej krajine, čo dosvedčuje aj uvedený graf, na ktorom je znázornená variabilita v rámci krajiny vo vydaní 2019 (krajiny sú zoradené od najhorších po najlepšie podľa ich národného skóre). Vo všetkých vydaniach RCI sa systematicky vyskytli tri

hlavné výnimky: Taliansko, v ktorom je najlepším regiónom Lombardsko; Nemecko, v ktorom Berlín zakaždým predbehol Frankfurt alebo Oberbayern; a Holandsko, v ktorom mal Utrecht vždy najlepšiu konkurencieschopnosť.

V Taliansku, Španielsku a Belgicku dosahujú úroveň regionálnej konkurencieschopnosti široké rozpätie, sú však takmer rovnomerne rozložené vo všetkých regiónoch v každej z týchto krajín, ako to dosvedčujú hodnoty stĺpcov grafu, ktoré zahŕňajú 50% skóre regiónov v každej krajine. Aj ostatné krajiny vykazujú veľmi vysokú variabilitu, ktorá je však spôsobená výrazne vyššou výkonnosťou v regióne hlavného mesta oproti ostatným regiónom krajiny, a to napr. vo Francúzsku, Portugalsku a vo väčšine východoeurópskych a severovýchodných krajín, v ktorých regióny susediace s hlavným mestom majú oveľa menšiu konkurencieschopnosť.

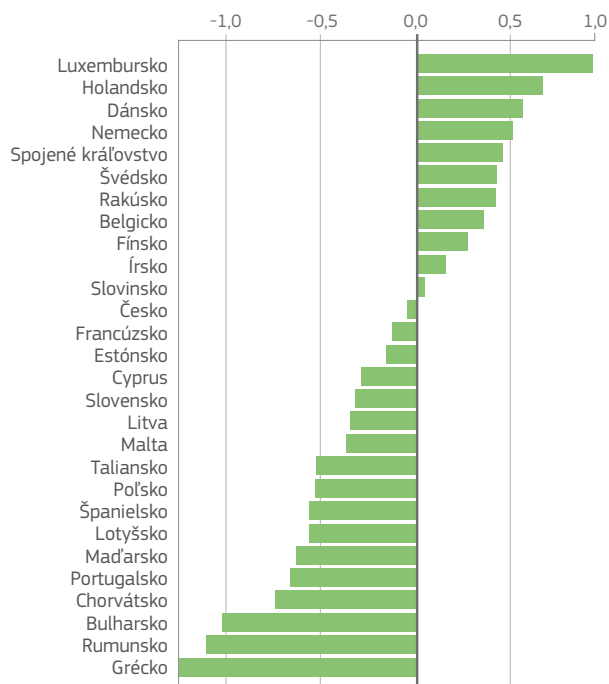
Sila regiónov hlavných miest odráža vyššiu spôsobilosť metropolitných oblastí fungovať ako aglomerické hospodárstva priťahujúce ľudský kapitál a podniky.

Otázka znie, či sa tieto medzery medzi hlavným mestom a zvyškom krajiny zväčšujú, alebo môžeme identifikovať nejaké znaky dobiehania.

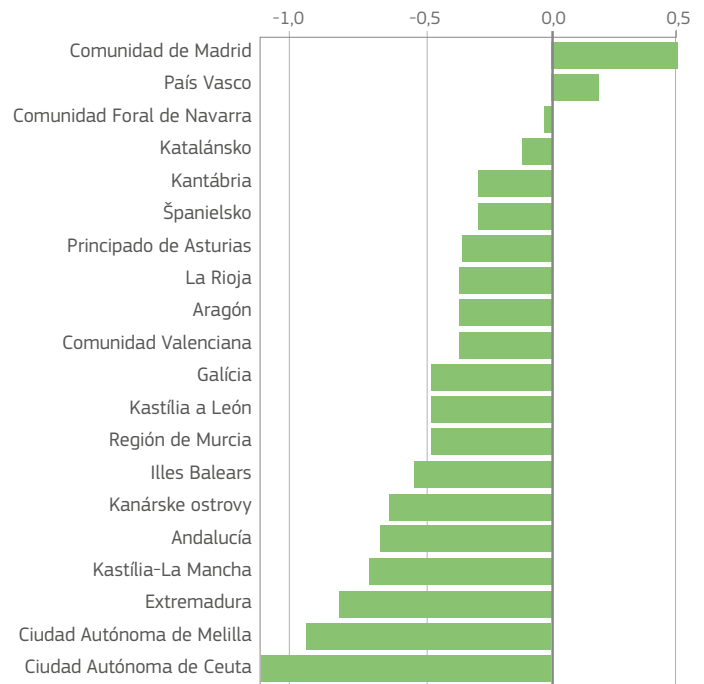
Celkovo možno pozorovať nehybné medzery vo všetkých vydaniach RCI, hoci v niektorých krajinách tzv. *pretekárske regióny* začínajú v uplynulých rokoch dobiehať ostatné.

Monitorovanie vývoja medzier oproti regiónom hlavného mesta/metropolitným regiónom má mimoriadny význam pre politiku súdržnosti, ktorej hlavným poslaním je pomáhať regiónom dobehnúť ostatných a znižovať zemepisné rozdiely. ■

Medzera RCI v členských štátoch EÚ 2019

Medzera RCI v Španielsku 2013

ĎALŠIE INFORMÁCIE

Kompletné predstavenie indexu európskej regionálnej konkurencieschopnosti 2019:

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/regional_competitiveness/

Prehľad RCI 2019:

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/363v-4uq6>

Ak vás zaujímajú ďalšie otvorené dáta o EŠIF, sledujte

@RegioEvaluation

alebo #ESIFOpenData na Twitteri

Ak si želáte analýzu podľa jednotlivých krajín, označte krajinu svojho záujmu v obidvoch stĺpcových grafoch na

uvedenom odkaze a porovnajte medzeru medzi najvýkonnejším regiónom (vždy sa zobrazuje navrchu grafu) a nasledujúcimi regiónmi. Napríklad vo Francúzsku dochádza k miernemu približovaniu Alsaska a regiónu Rhône-Alpes k regiónu hlavného mesta Île-de-France. Na druhej strane, v Maďarsku trend naznačuje, že Budapešť (Közép Magyarország) sa pomaly vzdaluje od zvyšku krajiny, ktorý má problém ju dobehnúť.

Na interaktívnych grafoch si môžete zvoliť krajinu svojho záujmu a porovnať skóre RCI všetkých regiónov v danej krajine medzi indexom 2013, v ktorom sa zachytáva sociálno-hospodárska situácia tesne pred hospodárskou krízou v roku 2008, a najnovším RCI 2019.

Zaoberte sa problematikou, ktorú by ste chceli prebrať v rubrike INFORMAČNÉ MIESTO v budúcich číslach *Panoramy*?

Chceli by ste, aby sme na Platforme otvorených údajov EŠIF zverejnili nejaký súbor údajov?

V takom prípade nám pošlite e-mail: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

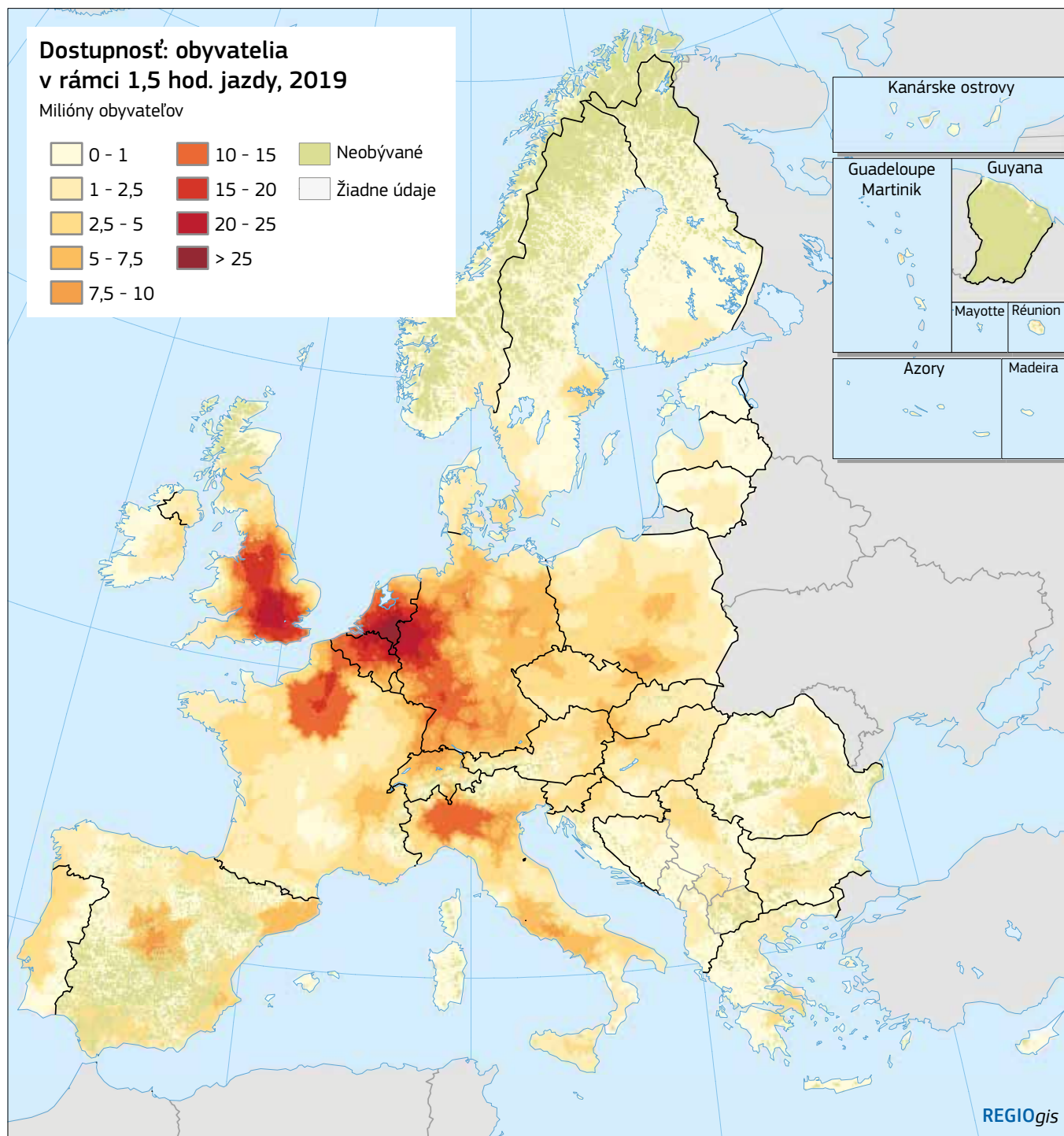
Sledujte diskusiu na TWITTERI #ESIFOpenData

alebo sa prihláste na odber nášho informačného bulletinu: http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

Mapovanie dostupnosti cez hlavné európske cestné siete

Na uvedenej mape je znázornené, ku koľkým ľuďom je možné presunúť sa 90-minútovou jazdou (bez zohľadnenia zápch). V hlavných mestách, veľkých mestských aglomeráciách a veľkých mestách v Európe je vysoká úroveň dostupnosti. Tieto vysoké úrovne

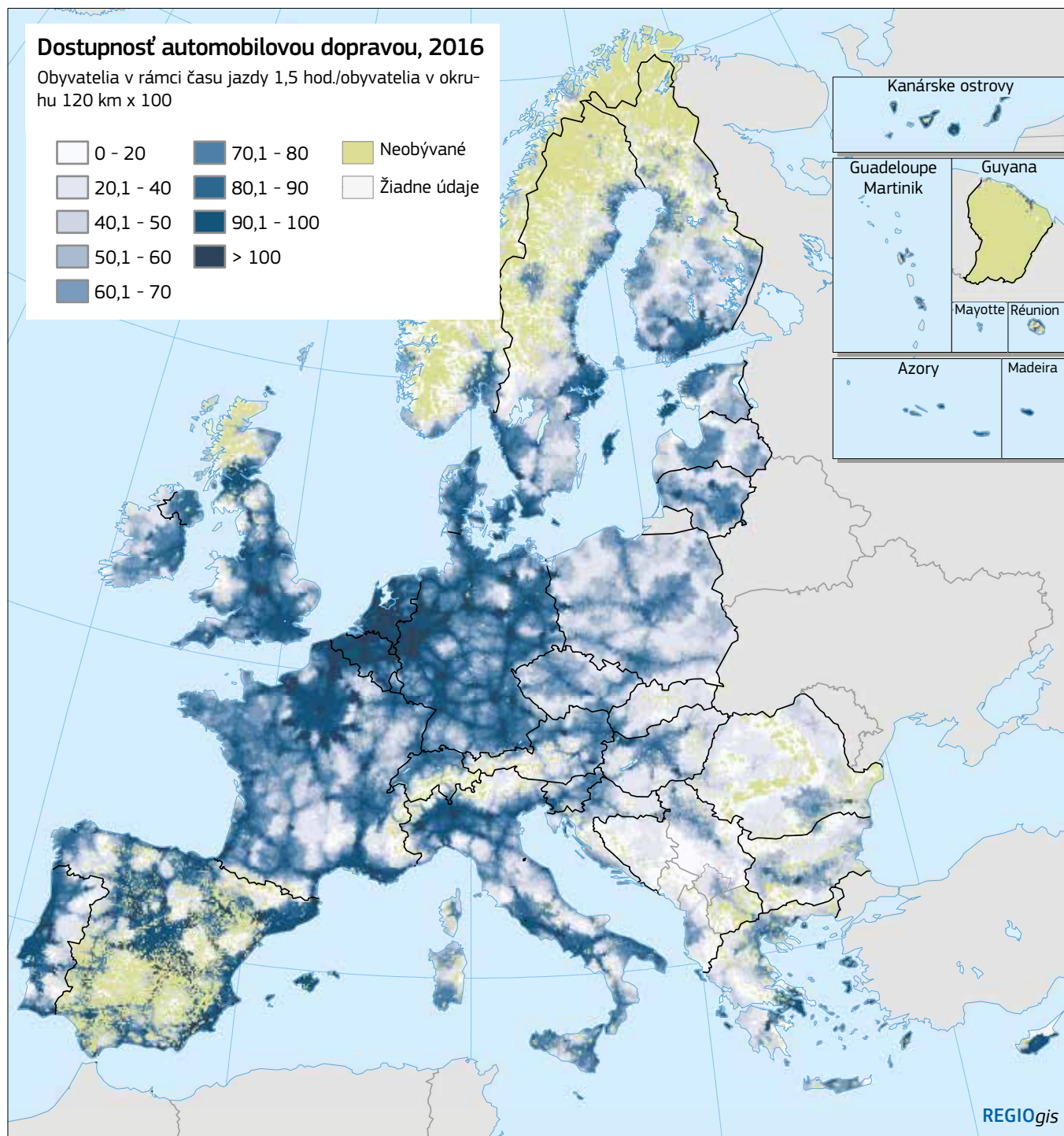
sú však určené priestorovým sústredením obyvateľstva a zďaleka najviac kvalitou a kvantitou cestnej infraštruktúry. Ak v okolí žije veľa ľudí, dané miesto môže vykazovať vysokú úroveň dostupnosti aj napriek tomu, že má relatívne zlú cestnú infraštruktúru.

V záujme lepšej názornosti je na mape uvedený vážený priemer obyvateľstva v štvorcoch s rozmermi 5 x 5 km. Analýza bola vykonaná v štvorcoch s rozmermi 1 x 1 km.
Zdroje: REGIO-GIS, Eurostat, JRC, TomTom, IGN-F

S cieľom identifikovať miesta s dobrou cestnou infraštruktúrou je na uvedenej mape znázornené, kde sa ľudia dokážu jednoducho dostať k neďalekým obyvateľom. Skóre 100 alebo viac je veľmi dobré. Znamená to, že za 90 minút jazdy sa človek dokáže presunúť k najmenej takému istému počtu ľudí, aký žije v okruhu 120 km. Z tejto mapy jednoznačne vystupujú diaľničné siete v západnej Európe. Na východe EÚ je výkonnosť

ciest oveľa nižšia, a to dokonca aj v okolí hlavných a významných miest. Vo vidieckych oblastiach je všeobecne nižšia výkonnosť cestnej dopravy napriek zďaleka dlhšej cestnej sieti na obyvateľa ako v mestách. Vzhľadom na rozptýlenosť obyvateľstva vo vidieckych oblastiach je veľmi nákladné zabezpečiť prístup k vysokorychlostným cestám. ■

V záujme lepšej názornosti je na mape uvedený vážený priemer obyvateľstva v štvorcoch s rozmermi 5 x 5 km. Analýza bola vykonaná v štvorcoch s rozmermi 1 x 1 km.
Zdroje: REGIO-GIS, Eurostat, JRC, TomTom, IGN-F

„Mladí dobrovoľníci Interreg“

Na ceste k modernej železničnej trati okolo vrchu Etna

V súčasnosti možno ešte stále identifikovať niekoľko pretrvávajúcich problémov, ako je nedostatok primeraných a inovačných verejných služieb v rôznych regiónoch. Treba uznať, že vo väčšine prípadov členské štáty EÚ nie sú schopné odstrániť obrovské ťažkosti, ktoré sa vyskytujú v ich regiónoch, a predovšetkým konvergenčné problémy, aké sa vyskytujú na Sicílii.

Otázka preto znie: Čo možno spraviť na riešenie týchto náročných problémov? Odpoveďou bude podpora a posilnenie politiky súdržnosti. Význam politiky je zdôraznený aj iniciatívou GR REGIO „EÚ v mojom regióne“, v ktorej sa vyzdvihujú a opisujú naj-symbolickejšie projekty schválené Európskou komisiou, medzi ktoré patrí aj rozšírenie železničnej trate Circumetnea (postavenej v roku 1890) okolo mesta Katánia, t. j. v siedmej najväčšej metropolitnej oblasti Talianska.

Uvedený projekt patrí medzi najrelevantnejšie, najudržateľnejšie, najefektívnejšie a najinovačnejšie projekty v Taliansku navrhnuté v programovom období rokov 2014 – 2020. Maximálny príspevok 478 miliónov EUR bol pridelený na vybudovanie ôsmich nových staníc: San Domenico, Vittorio Emanuele, Palestro, San Leone, Verrazzano, Librino, Santa Maria Goretti a Letisko.

Študenti, pracovníci a turisti sa vďaka rozšíreniu budú môcť jednoduchšie presúvať a prepravovať do centra mesta z letiska, a to aj napriek tomu, že ročný počet cestujúcich sa výrazne zvýšil zo 600 000 na 5 miliónov podľa záznamov z roku 2018. Takisto prinesie zníženie emisií CO₂, pretože okrem iného cestujúci nebudú natoľko často používať automobily.

Netreba tiež zabúdať, že tento projekt je dôležitý aj preto, že zahŕňa inteligentnú špecializáciu a mestská časť Katánia nedávno trpela nedostatočnými úsporami.

Železničná trať Circumetnea bola navyše jedným z projektov spolufinancovaných z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) na obdobie rokov 2007 – 2013. V rámci regionálneho operačného programu pre Sicíliu, ktorý sa začal vykonávať 7. septembra 2007, boli vybudované štyri železničné úseky: Galatea – Giovanni XIII, Giovanni XIII – Stesicoro, Borgo – Nesima a Nesima – Misterbianco Centro.

Celý projekt je dobre zosúladený s politikou súdržnosti, ktorej cieľom je približovať občanov EÚ prostredníctvom odstraňovania vzdialeností, ktoré ich rozdeľujú. ■

Danilo Distefano je bývalý dobrovoľník, ktorý vďaka iniciatíve Mladí dobrovoľníci Interreg pôsobil na spoločnom sekretariáte programu Interreg pre južný Baltik.

PROJEKTY

CESTOVANIE V ČASE
AUTOM A VLAKOMCELKOVÁ INVESTÍCIA
11 332 552 EURPRÍSPEVOK EÚ
7 199 455 EUR

Vďaka dvom prepojeným projektom sa v sídle svetoznámych vozidiel Tatra v českej Kopřivnici vytvára jedinečný múzejný komplex.

V roku 2019 sa začali práce na pretvorení nevyužívanej budovy zlievarne firmy na špičkové múzeum, ktorým sa doplnili a rozšírili dve aktuálne výstavy venované známej značke. Hlavným cieľom projektu je predstaviť komplexnú zbierku vozidiel mapujúcich históriu Tatry a vývoj automobilového priemyslu prostredníctvom premyslených, vizuálne príťažlivých a interaktívnych expozícií.

Spoločnosť Tatra založená v roku 1850, ktorá patrí medzi najstaršie české automobilové spoločnosti a je tretím najstarším výrobcom vozidiel na svete, sa považuje za kráľovský klenot českého priemyslu. Návštevníci aktuálneho Technického múzea Tatra si môžu pozrieť úplne prvý automobil vyrobený v roku 1987 Präsident – prvý koč, ktorý poháňal motor namiesto konského záprahu.

Múzeu však chýbali dostatočné priestory na vystavenie celej zbierky, čo znamenalo, že niektoré exponáty museli zostať v sklade.

Projekt Múzea vozidiel Tatra

Cieľom nového projektu Múzea vozidiel Tatra je vyriešiť tento problém (celková investícia 6,7 milióna EUR). Projekt vytvorila regionálna moravskosliezka samospráva pomocou finančného krytia z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (4 milióny EUR) a otvorenie nového priestoru, ktorý sa teraz nachádza v bývalej zlievarni a skladovacom priestore v tej istej lokalite, je plánované na rok 2021.

Okrem 60 jedinečných exponátov návštevníci uvidia 70 veteránov a predovšetkým nákladné autá, ktoré múzeu darovali

vlastníci spoločnosti Tatra Trucks, ako aj špeciálne exponáty so skutočnou ukážkou fungovania motorov.

Slovenská strela

V januári 2018 spoločnosť Tatra Trucks získala európsky grant na projekt obnovy predmetu českého národného kultúrneho dedičstva – motorový vlak Tatra T 68, známy tiež ako Slovenská strela. Vlak bol až do polovice roka 2018 vystavený pred kopřivnickým Technickým múzeom, no nebol chránený pred prírodnými živlami, takže sa začal rozpadávať.

Spoločnosť Tatra Trucks sa rozhodla zrekonštruovať Slovenskú strelu a vybudovať pre ňu úplne nový výstavný priestor vedľa nových výstavných priestorov Múzea vozidiel Tatra.

Celkové náklady na projekt rekonštrukcie Slovenskej strelly vrátane výstavby výstavného priestoru sa odhadujú na 4,6 milióna EUR, z čoho takmer 3,1 milióna EUR bude pokrytých európskymi finančnými prostriedkami a zvyšok poskytne spoločnosť Tatra Trucks.

Rekonštrukcia Slovenskej strelly sa začala pred niekoľkými mesiacmi a bude pozostávať z komplexnej opravy v záujme navrátenia do prevádzkového stavu. Tieto práce by sa mali dokončiť do jedného roka a potom sa vlak presunie do nového výstavného priestoru. Za dobrého počasia sa vyvezie von a pri zvláštnych príležitostiach sa bude môcť dokonca previezť po kopřivnických železničných tratiach. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://www.tatramuseum.cz/index.php?r=5&idj=1>
<http://slovenska-strela.cz>

PROJEKTY

DIGITÁLNE TECHNOLOGIE NA PODPORU NÁRODNÉHO ZDRAVOTNÉHO SYSTÉMU V ŠPANIELSKU

CELKOVÁ INVESTÍCIA
33 471 081 EUR

PRÍSPEVOK EÚ
23 402 419 EUR

Programom pre zdravie a sociálne blaho (SBS) sa upevnilo využívanie IKT v rámci španielskeho národného zdravotného systému. Hlavným zámerom bolo zabezpečiť interoperabilitu a väčšiu efektívnosť elektronických služieb pre občanov a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. S podporou EFRR tento projekt pomohol ľuďom získať prístup k základným zdravotníckym službám v celej krajine, nielen v mieste ich bydliska.

Program SBS uľahčil efektívnu výmenu elektronických predpisov a digitálnych lekárskeho záznamov v španielskom národnom zdravotnom systéme, ktorý je založený na decentralizovanej štruktúre. Pracovalo sa aj na vyhodnotení používateľských informačných systémov v zdravotníctve.

Zavedenie služby elektronických predpisov znamená, že všetci španielski občania môžu získať predpis v ktorejkoľvek lekární v krajine. Prináša to veľké výhody pre ľudí, ktorí môžu byť na dovolenke alebo cestách a nechcú prerušiť svoju liečbu. Podľa starého systému mohli ľudia získať predpisy a lieky len v regióne svojho bydliska. Služba elektronických predpisov bola zavedená vo všetkých 13 000 strediskách primárnej starostlivosti v celom Španielsku, ako aj v 21 000 lekárnach v celej krajine.

Celonárodné zavedenie digitálneho systému klinických záznamov umožňuje výmenu lekárskeho záznamov medzi všetkými 17 španielskymi regiónmi (autonómne oblasti) a dvomi španielskymi autonómnymi mestami (Ceuta a Melilla). Zdravotnícki pracovníci a lekári si teraz môžu pozrieť záznamy kohokoľvek, čo im pomáha poskytnúť účinnú liečbu kdekoľvek v krajine. Pacienti navyše môžu využiť zabezpečený systém s overením totožnosti, aby si pozreli a stiahli svoje lekárske záznamy a zistili, kto iný ich tiež videl.

Projektom sa ďalej zlepšil identifikačný systém pre zdravotníckych používateľov prostredníctvom zapracovania zásadných a moderných bezpečnostných opatrení. Týmto zmenami sa zabezpečí ochrana dôveryhodnosti údajov a súčasne sa overí totožnosť lekárov, lekárníkov a pacientov.

Všetci španielski občania (46,5 milióna osôb) majú v súčasnosti zdravotné karty, pomocou ktorých môžu získať prístup k digitálnym službám.

Základná infraštruktúra

V záujme zaistenia zmeny sa projekt SBS sústredil na niekoľko úloh. Odborníkom v zdravotníckych strediskách bolo poskytnuté vhodné vybavenie vrátane obrazoviek s vysokým rozlíšením a pracovných staníc. V nemocniciach bola nainštalovaná infraštruktúra na spracovanie údajov, ukladanie a bezdrôtový prístup (Wi-Fi). Okrem toho bol vyvinutý softvér na zlepšenie interoperability, riadenia, digitalizácie a archivácie klinických záznamov v španielskom zdravotnom systéme.

Požiadavky projektu na digitálne zabezpečenie boli zaistené prostredníctvom zavedenia centralizovaných systémov na bezpečné uchovávanie certifikátov, autentifikáciu a elektronické podpisovanie zdravotníckych pracovníkov. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.red.es>

PROJEKTY

UMELÝ NOS OVERUJE ČERSTVOSŤ BALENÝCH POTRAVIN

CELKOVÁ INVESTÍCIA
2 013 200 EURPRÍSPEVOK EÚ
1 006 600 EUR

V rámci cezhraničného projektu, ktorý spája výskumníkov a potravinárske spoločnosti z Belgicka a Francúzska, sa vytvára nový nízkonákladový spôsob na overovanie čerstvosti balených potravín. Cieľom je znížiť odpad z potravín zabezpečením presnejšieho posúdenia trvanlivosti výrobku pre výrobcov a spotrebiteľov.

Cieľom projektu TERAFOOD financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja je vyvinúť komerčný senzor, ktorý využíva poznatky technológie THz. V tejto koncepcii sa využíva neionizujúce elektromagnetické žiarenie, ktoré reaguje so stopovými plynmi vznikajúcimi pri rozklade potravín. Projektový tím sa usiluje začleniť nový senzor priamo do obalu, aby presné meranie, ktoré poskytuje, zabránilo spotrebiteľom odhadzovať potraviny, ktoré sú ešte stále vhodné na konzumáciu.

Odpad sa vytvára v celom potravinovom výrobnom reťazci od spracovania až po konečného spotrebiteľa. Odhaduje sa však, že v samotnej fáze spracovania sa vytvorí približne 50 % tohto odpadu, najmä pri výrobe balených potravín.

Metódy na overovanie čerstvosti balených potravín v súčasnosti vyzerajú tak, že spoločnosti pravidelne odoberajú náhodné vzorky z vlastných výrobných liniek. V záujme zaisťovania prijateľných bezpečnostných marží sa v tejto metóde zvykne skracovať lehota trvanlivosti, z čoho vzniká zbytočný odpad počas spracovania a skladovania v obchodoch a domácnostiach. Výrobcom tiež môžu vzniknúť výrazné finančné straty v dôsledku nákladov na odoberanie vzoriek a ich analýzu.

TERAFOOD prisľubuje presnejšie, neinvazívne posúdenie založené na údajoch v reálnom čase. Senzor projektu, ktorý monitoruje biomarkery vznikajúce pri prirodzenom rozklade výrobku,

môže byť použitý počas celého výrobného a distribučného procesu. Každý obal vybavený senzorom je plne sledovateľný a nedostatky možno odhaliť kedykoľvek počas životnosti výrobku.

Detekcia vychádza z merania prchavých organických zlúčenín, ktoré sa nachádzajú vo vnútri balenia. Vďaka presnosti viac ako jednej milióntiny má tento senzor tiež potenciál vybudovať dôveru spotrebiteľov v potravinovom výrobnom reťazci.

Skúšobný senzor

Projektový tím zatiaľ vyvinul a vyrobil senzor prvej generácie, ktorý sa podrobuje skúškam a testom. Detekčný princíp, na ktorom je senzor založený, je navyše chránený patentom. Zriadila sa aj zabezpečená platforma online, na ktorú partneri projektu môžu nahrávať údaje zozbierané počas výskumu.

Projekt TERAFOOD bol predstavený na 9. dňoch THz, ktoré sa konali na Univerzite v Dunquerque vo Francúzsku v júni 2017. V januári 2019 sa uskutočnil úvodný tematický seminár v priestoroch partnera Photonics Research Group na Prírodovednej fakulte Univerzity v Gente v Belgicku.

Nasledujúci seminár bude vo februári 2020 hosťovať koordinátor projektu, Inštitút pre elektroniku, mikroelektroniku a nanotechnológie, vo francúzskom meste Villeneuve d'Ascq. Koncom roka 2020 sa na dvoch demonštračných seminároch predstaví nový senzor a záverečné podujatie projektu sa uskutoční na jar 2021. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<https://terafood.iemn.fr/>

PROJEKTY

VĎAKA OBNOVE KANÁLA SA ZNIŽUJE RIZIKO ZÁPLAV V MAĎARSKU A SRBSKU

**CELKOVÁ INVESTÍCIA
8 699 537 EUR**

**PRÍSPEVOK EÚ
7 394 607 EUR**

V projekte BABECA financovanom EÚ sa obnovuje sieť kanálov prechádzajúca cez Maďarsko a Srbsko s cieľom znížiť riziko záplav a zlepšiť kvalitu vody na obidvoch stranách hranice.

Kanál Baja – Bezdán s celkovou dĺžkou 44,8 km, (32,2 km v Maďarsku, 10,6 km v Srbsku a 2 km na hraniciach) bol v minulosti významnou prepravnou trasou tovaru po rieke Dunaj. V súčasnosti sa využíva najmä na zavlažovanie v poľnohospodárstve, šport a rekreáciu, no v uplynulých rokoch chátra v dôsledku nedostatočnej údržby.

Na obnovu kanála a jeho zachovanie do budúcnosti sa využijú finančné prostriedky z nástroja predvstupovej pomoci Interreg, čo bude prínosné pre približne 110 000 osôb. Novými opatreniami na ochranu proti záplavám sa takisto pozdvihne protizáplavová úloha rieky Dunaj, ktorá sa využíva nižšie po prúde kanála a v rámci ktorej sa zbiera dažďová voda stekajúca z kopcov do vnútrozemia.

Vďaka opravám vykonaným počas projektu sa odstránia úzke miesta pozdĺž siete kanála, takže sa uľahčí doprava po vodnej ceste pretínajúcej Maďarsko a Srbsko. Touto cezhraničnou spoluprácou sa tiež podporí miestny cestovný ruch popri kanáli.

Nasmerovanie očisťovacieho úsilia

V Maďarsku sa vykonajú bagrovacie práce na 5 600 metroch kanála, aby sa očistil od buriny a iného materiálu, ktorý blokuje prietok vody. Stav vody bol predtým hodnotený ako „zlý“, pretože

sa tu nahromadilo bahno. Projekt BABECA pomôže vyčistiť nečistoty z vody prostredníctvom výstavby lodných rámp a platforiem na odstraňovanie plávajúceho dreva na troch rozličných miestach.

V Srbsku sa v rámci projektu obnovia dve plavebné komory t. j. zariadenia na zdvíhanie a spúšťanie plavidla medzi dvomi úsekmi kanála, ktoré sú voči sebe umiestnené hore svahom alebo dole svahom. Cieľom je zaistiť ich bezpečnú prevádzku. Plavebná komora v Bezdane sa nepoužíva od roku 1995, pretože je v zlom stave a má nevhodné strojové zariadenia, zatiaľ čo plavebná komora a stavidlá v Šebešfoku neboli nikdy dokončené.

Zámerom projektu do budúcnosti je zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť kanála, ktorý budú aj naďalej spoločne riadiť Srbsko a Maďarsko. Vďaka lepšej kvalite vody sa v kanáli obnovia vodné organizmy vrátane rýb a hmyzu, a súčasne sa cezhraničnou spoluprácou podporí výstavba plavidiel v bezdanskej lodnici aj cestovný ruch v obidvoch regiónoch. ■

ĎALŠIE INFORMÁCIE

<http://www.babeca.eu/app/>

PROGRAM

6. FEBRUÁRA

Brusel (BE)

Konferencia na vysokej úrovni „Zapájanie občanov v záujme dobrej správy v politike súdržnosti“

24. – 25. MARCA

Brusel (BE)

Fórum najvzdialenejších regiónov 2020 „Spoločne za udržateľnú budúcnosť“

12. – 15. OKTÓBRA

Brusel (BE)

Európsky týždeň regiónov a miest

PRÁVNE UPOZORNENIE

Európska komisia ani žiadna osoba konajúca v mene Európskej komisie nenesú zodpovednosť za možné použitie uvedených informácií.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2020

PDF: ISSN 1725-826X KN-LR-19-071-SK-N

© Európska únia, 2020

Opakované použitie je povolené pod podmienkou uvedenia zdroja.

Politika opakovaného použitia dokumentov Európskej komisie sa riadi rozhodnutím 2011/833/EÚ (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39).

Na akékoľvek použitie alebo reprodukciu fotografií alebo iných materiálov, ktoré nepodliehajú autorskému právu EÚ, je nutné žiadať o povolenie priamo držiteľov autorského práva.

Printed by Bietlot in Belgium

Tento časopis sa tlačí v angličtine, bulharčine, francúzštine, gréčtine, nemčine, poľštine, rumunčine, španielčine a taliančine na recyklovanom papieri. Je dostupný online v 22 jazykoch na adrese: http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/information/publications/panorama-magazine/

Obsah tohto vydania bol uzavretý v januári 2020.

FOTOGRAFIE (STRANY):

Obal: © iStock/AndresGarciaM;

Strana 3: © Európska únia;

Strana 8: © Alex Pavlij Atklasana;

Strana 9: © BestMedGrape;

Strana 10: © Rieky bez odpadu v záujme čistejšieho Čierneho mora;

Strana 11: © Prístav Haminakotka;

Strany 13, 14, 15: © Európska únia/David Plas;

Strana 18: © Autoridade de Gestão do COMPETE 2020;

Strana 20: © Riadiaci orgán POSEUR;

Strana 22: © POSEUR;

Strana 23: © POSEUR;

Strana 24: Fotografia 1 © Green Urban Living; Fotografia 2 © TMG;

Fotografia 3 © AORP; Fotografia 4 © TENOWA;

Strana 26: © CCDR LVT;

Strana 27: © Skupina META;

Strana 28: © Európska únia;

Strana 29: © Európska únia;

Strana 30: © Európska únia;

Strana 31: © Európska únia;

Strana 32: © Európska únia;

Strana 35: © iStock/Juan Carlos Hernández Hernández;

Strana 36: © iStock/MarioGuti;

Strana 42: © iStock/labsas;

Strana 43: © Múzeum Tatras;

Strana 44: © iStock/SDI Productions;

Strana 45: © iStock/hedgehog94;

Strana 46: © iStock/Baja-Bezdan Canal;

ZOSTAŇME V KONTAKTE

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyRegion](https://www.facebook.com/EUinmyRegion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyRegion](https://www.youtube.com/EUinmyRegion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/2019-2024/ferreira_en
[@ElisaFerreiraEC](https://twitter.com/ElisaFerreiraEC)

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

Európska komisia
Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku
Kommunikácia – Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E-mail: regio-panorama@ec.europa.eu